

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA RUSKÉHO A FRANCOUZSKÉHO JAZYKA

SPOLUPRÁCE MEZI ČESKOU REPUBLIKOU A MĚSTEM

VOLGOGRAD

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Marie Strnadová

Specializace v pedagogice, obor Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.

Plzeň, 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 30. června 2017

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Jiřině Svobodové, CSc., za cenné rady, trpělivost a také za pomoc s organizací zahraniční stáže, díky níž tato práce vznikla.

OBSAH

Seznam zkratk	5
Úvod	6
1 Obecný pohled do historie česko-ruských vztahů	7
2 Volgograd a ČR	12
2.1. Kultura a umění	12
2.2. Školství	13
2.3. Průmysl, obchod, doprava a cestování	15
2.3.1. Automobily Škoda	17
2.3.2. Tramvaje	17
2.3.3. Vízové centrum VFS	18
2.4. Historie a významná výročí	18
3 Volgograd a Ostrava – partnerská města	19
3.1. Vznik mezinárodního partnerství měst a obcí	19
3.2. Vznik a charakteristika partnerství Volgogradu a Ostravy	23
3.3. Oblasti spolupráce	26
3.3.1. Kultura a umění	27
3.3.2. Školství	29
3.3.2.1. KID (Клуб интернациональной дружбы)	30
3.3.3. Průmysl, obchod, doprava a cestování	31
3.3.4. Historie a významná výročí	32
Závěr	33
Resumé	35
Seznam literatury	36
Seznam obrázků, tabulek a dokumentů	45
Přílohy	45
Tematický rusko-český slovník	46
Obrazová příloha	48

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

IULA – International Union of Local Authorities (Mezinárodní unie místních samospráv)

KID – Клуб интернациональной дружбы (Klub mezinárodního přátelství)

OU – Ostravská univerzita

RANChiGS – Российская академия народного хозяйства и государственной службы
(Ruská akademie národního hospodářství a státní služby)

RAN – Российская академия наук (Ruská akademie věd)

RF – Ruská federace

RVHP - Rada vzájemné hospodářské pomoci

SČSP – Svaz československo-sovětského přátelství

SMOČR – Svaz měst a obcí České republiky

SNS – Společenství nezávislých států

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

UCLG – United Cities and Local Governments (Svaz měst a místních samospráv)

VG MU – Волгоградский государственный медицинский университет (Volgogradská státní medicínská univerzita)

VGSPU – Волгоградский государственный социально-педагогический университет
(Volgogradská státní sociálně-pedagogická univerzita)

VGPU – Волгоградский государственный политехнический университет
(Volgogradská státní polytechnická univerzita)

VGU – Волгоградский государственный университет (Volgogradská státní univerzita)

ZČU – Západočeská univerzita v Plzni

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá mezinárodními vztahy a druhy spolupráce mezi Českou republikou a městem Volgograd v Ruské federaci. Cílem práce je na základě nyní (2016–2017) dostupných informací zjistit, zda a v jaké míře byla předchozí vzájemná spolupráce zachována i po společenských a politických změnách v obou zemích na konci 20. století.

První kapitola tvoří stručný přehled česko-ruských vztahů. Tato problematika je sama o sobě velice obsáhlá, ale vhodně zasazuje celou práci do širšího kontextu; považuji za důležité ji v práci alespoň v této podobě zmínit.

Druhá kapitola se věnuje obecné charakteristice spolupráce mezi Českou republikou a Volgogradem. V podkapitolách jsou uvedeny některé konkrétní příklady z vybraných oblastí spolupráce z oblasti kultury a umění, školství, průmyslu a obchodu.

Třetí kapitola prezentuje města Volgograd a Ostrava jakožto dlouholetou dvojici partnerských měst, popisuje historii vzniku mezinárodního partnerství měst, dále podává stručnou charakteristiku obou partnerských měst, historii vzniku jejich družebních styků a opět na příkladech ukazuje jednotlivé oblasti spolupráce opět z oblasti kultury a umění, školství, průmyslu a obchodu.

Přílohy práce tvoří rusko-český slovník tematické lexiky sestavený na základě ruskojazyčných zdrojů a obrazová příloha z vlastních fotografií, pokud není v popisku fotografie uvedeno jinak.

Téma práce jsem si zvolila v souvislosti s absolvováním studijní stáže na Filologické fakultě Volgogradské státní sociálně-pedagogické univerzity (září–listopad 2016).

Pracovala jsem převážně s tištěnými i elektronickými zdroji v ruském jazyce, ale v práci jsou použity také zdroje v českém a anglickém jazyce. Materiál pro tuto práci pochází ze Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje, volgogradské Oblastní knihovny M. Gorkého (*Волгоградская областная универсальная научная библиотека им. М. Горького*) a ze Slovanské knihovny v Praze.

1 OBECNÝ POHLED DO HISTORIE ČESKO-RUSKÝCH VZTAHŮ

„Ačkoli Čech na Labi a na Vltavě je vzdálen od Rusa na Dněpru a na Volze mnoho set mil, přece ještě oba spojuje pouto společného původu, jak je to zřejmé na jejich řeči i po více než tisíciletém rozdělení.“¹

(Josef Dobrovský, 1792)

Tento citát z díla významného slavisty doplňuje obsah práce a vhodně otevírá tuto kapitolu i celou práci. Český a ruský národ skutečně spojuje pouto společného původu, i když se může někdy zdát, že se víc odlišují než podobají.

Doložitelné spojení mezi oběma národy existuje až od devátého století, tedy od cyrilometodějské misie v roce 863 a vzniku slovanské písemnosti. Jako důkazy z pozdějšího období poslouží zmínky v kronikách o národech samotných, například zprávy o obchodních i politických stycích s Čechy v *Pověsti dávných let* či zmínka o „*národě velkomoravském*“ ve *Slově o pluku Igorově*. Kromě toho také o kontaktu mezi oběma národy svědčí zdomácnění některých ruských jmen, výměna vzájemného kultu českých a ruských světců, což dokazují dochované opisy legend o sv. Václavu a sv. Ludmile, jež pronikly do oblasti Kyjevské Rusi, či zmínky o uložení ostatků ruských knížat sv. Borise a Glěba v Sázavském klášteře v *Kronice mnicha sázavského*.² Nejstarší obchodní a hospodářské styky dokazují archeologické nálezy českých denárů z 10.–11. století, zejména na severu, nálezy pražských grošů ze 16. století na Rusi a nálezy ruských dekorativních předmětů a šperků na českém území.³

Z pozdější doby, období humanismu, nelze opomenout jméno Františka Skoriny, ačkoli byl běloruského původu. Tento učenec a lékař, který později pracoval také jako královský zahradník na Pražském hradě, žil na začátku 16. století v Praze, kde vydal tiskem vlastní překlad 23 knih biblického Starého zákona. Ruský překlad Bible v té době již existoval, ale Skoryna byl první, kdo se pokusil celou bibli vydat v tištěné podobě.⁴

1 Citát původně z Dobrovského díla *Literarische Nachrichten von einer auf Veranlassung der Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften im Jahre 1792 unternommenen Reise nach Schweden und Russland* převzat z: PFAFF, Ivan a Vladimír ZÁVODSKÝ. *Tradice česko-ruských vztahů v dějinách: Projevy a doklady*. Praha: Svobodné slovo - Melantrich, 1957, s. 61.

2 Tamtéž, s. 13–18.

3 Tamtéž, s. 18–20.

4 Tamtéž, s. 28–29, a z výstavy „František Skorina a Praha (k 500. výročí vydání Skorinovy pražské Bible)“, 16. 6.–4. 7. 2017, Národní knihovna Praha

Později, v období vlády Habsburků, docházelo k časté výměně různých poselstev mezi oběma zeměmi. Po bitvě na Bílé hoře čeští exulanti mířili nejen na západ, ale také na východ; v Pobaltí a Bělorusku byl v této době zaznamenán častější výskyt českých příjmení. Ničím neobvyklým nebyly ani cesty českých jezuitů do Ruska či přes Rusko, jezuité tenkrát hledali nejkratší cestu do Číny, kde probíhal jejich velmi intenzivní misijní činnost. Vkládání nadějí v Rusko jako v jedinou zemi, která by mohla český lid osvobodit z habsburské nadvlády, vede ke zvýšenému zájmu o dění na východě, kde právě Rusko a Ukrajina čelí Turkům a Tatarům.⁵

Petr I. Veliký je znám jako panovník tím, že se snažil Rusku „*otevřít okno do Evropy*“, což znamenalo oproti minulosti četnější kontakty s cizími zeměmi, včetně habsburské monarchie. Car Čechy navštívil celkem třikrát, poprvé šlo o okružní cestu velkého poselstva po evropských zemích s krátkou zastávkou v Praze v roce 1698, v letech 1711 a 1712 pak Petr I. Veliký pobýval v Karlových Varech.⁶

Samostatnou kapitolou je pak hnutí obrozeneckého rusofilství v Čechách a na Slovensku v 18. a 19. století. Obrozenecké rusofilství není novinkou, ale vyvrcholením dosavadního společenského vývoje s novým obsahem.⁷ Mnozí nekritičtí rusofilové vzhlíželi k Rusku jako ke staršímu slovanskému bratrovi, k nejčistšímu a nejslovanštějšímu ze všech slovanských národů, jež jednoho dne zachrání a sjednotí ostatní slovanské národy. Někteří z nich považovali ruskou azbuku za „blízkou“ a „více slovanskou“ abecedu než latinku; částečně se jednalo o čistě módní záležitost, částečně to byla forma odporu proti všemu západnímu, německému.⁸

Po vzniku samostatného československého státu nastalo jedno z nejzajímavějších období v dějinách vzájemných vztahů. Prezident Tomáš Garrigue Masaryk v rámci tzv. ruské akce od roku 1921 cíleně zval Rusy z jejich nových porevolučních domovů do Československa, pro naprostou většinu emigrantů vytvořil ideální podmínky (výplata státních stipendií). Sám Masaryk se o Rusko velmi zajímal a celkově mu záleželo na tom, aby za to, že podpoří ruskou inteligenci, mohl využít jejich znalostí a dovedností při budování nového státu. Za první republiky z Ruska do Československa přijelo více než 25 tisíc emigrantů. V

⁵ Tamtéž, s. 33–40.

⁶ Tamtéž, s. 41–42.

⁷ Tamtéž, s. 48.

⁸ GAŽI, Martin. K azbuce v Čechách. In: *Ná/prů/pozor na Rus: Proměny českého pohledu na Rusko*. Tanvald: Petr Nový, 1996, s. 60–68.

Praze ve dvacátých letech žilo mnoho známých ruských osobností, úplně všechny zde nyní vyjmenovat nelze, ale za všechny poslouží jako obecně známé příklady básnířka Marina Cvetajevová, spisovatel Arkadij Averčenko nebo lingvista Roman Jakobson. Není divu, že se Praze přezdívalo “ruský Oxford.” Problémy, které se objevily s příchodem třicátých let – hospodářská krize a celková situace v Evropě – ovšem zmařily pokračování dosavadního vývoje událostí v tomto směru a mnozí Rusové Prahu chtěli nebo museli opustit.⁹

Po podepsání Mnichovské dohody Sovětský svaz v roce 1938 sice podpořil protest prezidenta Edvarda Beneše proti německé okupaci na půdě Společnosti národů v Ženevě, ale po podepsání paktu o neútočení mezi SSSR a Německem v roce 1939 došlo k výraznému ochlazení vzájemných vztahů a k uzavření československého velvyslanectví v Moskvě. Opačná situace s velvyslanci nastala pro tehdy samostatný Slovenský stát, jehož vznik Sovětský svaz uznal. Stav věci změnil až útok Němců na Sovětský svaz v červnu 1941. V červenci 1941 byla v Londýně podepsána dohoda o spolupráci ve válce proti fašismu a 12. prosince 1943 byla v Moskvě podepsána československo-sovětská smlouva o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci, která posloužila jako základ pro veškeré následující československo-sovětské smlouvy a dohody.¹⁰

V roce 1948 byl založen Svaz československo-sovětského přátelství (SČSP), vznikl sloučením dvou již existujících organizací: Společnosti pro kulturní a hospodářské styky se SSSR a Svazu přátel SSSR.¹¹ Činnost Svazu spočívala především v budování kladných vztahů k Sovětskému svazu v celospolečenském měřítku, popularizaci sovětské kultury. Nástupcem SČSP se stala od roku 1990 Společnost přátel národů východu, která se v roce 2006 přejmenovala na Česko-ruskou společnost.¹²

V roce 1949 vznikla Rada vzájemné hospodářské pomoci (RVHP), která sdružovala země východního bloku a měla napomáhat rozvoji národního hospodářství. Mezi zakládajícími členy bylo kromě SSSR také Československo, Bulharsko, Polsko, Maďarsko a Rumunsko.

9 JUST, Jiří. Rozhovor o ruské meziválečné emigraci v Československu. In: *Velvyslanectví České republiky v Moskvě* [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/moscow/cz/vzajemne_vztahy/historie_cesko_ruskych_vztahu/rozhovor_o_ruske_mezivalecne_emigraci_v.html

10 NĚMEČEK, Jan. Československo-sovětské vztahy na sklonku 2. světové války. In: *Česko-ruské vztahy v 19. a 20. století*. Praha: Historický ústav, 2011, s. 23–48. ISBN 978-80-7286-190-3.

ŠEDIVÝ, Jiří. Odchod sovětských vojsk z Československa. *Mezinárodní vztahy* [online]. 1993, 27(3), 40-52 [cit. 2017-06-20]. ISSN 0323-1844. Dostupné z: <https://mv.iir.cz/article/view/841/893>

11 Svaz československo-sovětského přátelství (SČSP). In: *Totalita.cz* [online]. Tomáš Vlček, c1999-2017 [cit. 2017-06-28]. Dostupné z: <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/scsp.php>

12 Úvod. *Česko - ruská společnost, z. s.* [online]. Česko - ruská společnost, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.spnv.cz/index.php?nid=9560&lid=cs&oid=1989113>

Československo poskytovalo ostatním zemím především strojírenské zboží. Organizace byla rozpuštěna po pádu východních režimů v červnu roku 1991.¹³

Vzájemnými vztahy mezi oběma zeměmi otřásl události srpna roku 1968, kdy na území Československa vstoupila vojska Varšavské smlouvy. Jednání o odchodu sovětských vojsk byla zahájena krátce po revoluci, již na začátku prosince roku 1989, odchod vojáků byl rozdělen a naplánován na několik etap. Poslední vojáci definitivně odešli v roce 1991.¹⁴

Česká republika koncem devadesátých let u ruské strany poněkud upadla v nemilost, což bylo způsobeno vstupem České republiky do NATO v roce 1999. Jak píše L. Dobrovský v Mezinárodním přehledu, najít společnou řeč bylo těžké i pro oficiální představitele: *“Ruští zahraniční ministři, zprvu nejprve zdrženlivě, později zcela otevřeně, s poukazem na českou účast v NATO, odmítali navštívit Prahu, ačkoliv po návštěvě ministra Zieleniece byli na řadě oni. Šestileté ignorování českých pozvání ruským ministerstvem zahraničí nelze považovat za postoj, který přispívá k standardizaci vztahů.”*¹⁵

Vztahy mezi ČR a Ruskou federací se v obchodně-ekonomické oblasti daly do pohybu po roce 2007, kdy prezident Václav Klaus podepsal při státní návštěvě Ruska v roce 2007 tři aktualizované či zcela nové smlouvy týkající se obchodních vztahů (těchto smluv je jinak podepsáno více než dvacet); Rusko tenkrát společně s prezidentem navštívila také delegace zhruba stovky českých podnikatelů.¹⁶ Mezi deset nejvýznamnějších položek českého vývozu zboží do Ruské federace za rok 2016 patří například osobní automobily, díly a příslušenství motorových vozidel, elektrické přístroje, léčiva, hry, hračky a sportovní potřeby a další. ČR naopak z Ruské federace v minulém roce dovážela zemní plyn, ropu, železnou rudu, hliník, ale také kaučuk, pneumatiky nebo šperky. Kvůli protiruským sankcím, které komplikují obchodní vazby mezi evropskými a ruskými podnikateli, ovšem český vývoz do Ruska v roce 2016 ve srovnání s předchozími roky poklesl.¹⁷

13 RVHP: východ sobě. In: *Euro.cz* [online]. Mladá fronta, c2017 [cit. 2017-06-30]. Dostupné z: <http://www.euro.cz/byznys/rvhp-vychod-sobe-900808>

14 ŠEDIVÝ, Jiří. Odchod sovětských vojsk z Československa. *Mezinárodní vztahy* [online]. 1993, 27(3), 40-52 [cit. 2017-06-20]. ISSN 0323-1844. Dostupné z: <https://mv.iir.cz/article/view/841/893>

15 DOBROVSKÝ, Luboš. Česko-ruské vztahy. *Mezinárodní přehled* [online]. 2001, XXV, 26-27 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.dokumenty-iir.cz/MP/MPArchive/2001/MP022001.pdf>

16 TREJBAL, Václav. *Význam ekonomické dimenze ve vztazích ČR a Ruska* [online], s. 16. Praha, 2010 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://vskp.vse.cz/eid/24813>. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.

17 Rusko: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. In: *BusinessInfo.cz* [online]. CzechTrade, c1997-2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rusko-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-19086.html#sec2>

V České republice kromě velvyslanectví RF v Praze, honorárního konzulátu v Ostravě a dvou generálních konzulátů (Karlovy Vary, Brno) v současnosti působí také Ruské středisko vědy a kultury (Praha) a ruská centra fondu *Русский мир* (Plzeň, Brno).¹⁸ V Ruské federaci kromě velvyslanectví ČR v Moskvě, honorárního konzulátu v Chaty-Mansijsku a dvou generálních konzulátů v Sankt-Petěrburgu a v Jekatěrinburgu funguje České centrum a Český dům Moskva.¹⁹

Mezinárodními vztahy jako předmětem výzkumu se v ČR zabývá Ústav mezinárodních vztahů, který sídlí v Praze v Nerudově ulici. Ústav funguje už od roku 1957, tehdy se jmenoval Ústav pro mezinárodní politiku a ekonomii. Ústav mezinárodních vztahů organizačně funguje jako veřejná vědecká instituce, již zřizuje Ministerstvo zahraničních věcí ČR.²⁰

2 VOLGOGRAD A ČR

Volgograd, potažmo celá Volgogradská oblast, měla dá se říci vždy s Československem a později s ČR dobré vztahy, k čemuž přispěla role sovětské armády na konci druhé světové války a v době poválečné tomuto napomáhaly družební styky Volgogradu a Ostravy. Podle jejich vzoru totiž navazovaly vzájemné kontakty ostatní města Volgogradské oblasti a Moravskoslezského (dříve Severomoravského) kraje – města Volžskij (*Волжский*) a Olomouc,²¹ nebo města Kamyšin (*Камышин*) a Opava.²²

Výraznou tradici má spolupráce ve sféře školství, která se sice nyní praktikuje v menším měřítku než v minulosti, nicméně z dostupných informací je patrné, že se spolupráce v této oblasti i nadále rozvíjí a hledají se nové možnosti pro studenty i učitele.

Spolupráce v podnikatelské a obchodní oblasti se, dle zpráv o setkávání představitelů, také nadále rozvíjí, a to především už ve formě konferencí, obchodních schůzek a setkání, veletrhů, prodejních výstav či mezinárodních výběrových řízení.

18 Каталог Русских центров. *Русский мир: информационный портал фонда "Русский мир"* [online]. Moskva: Фонд "Русский мир", c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z:

<http://www.russkiymir.ru/rucenter/catalogue.php>

19 Kontaktní český úřad. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha: MZV ČR [cit. 2017-06-20]. Dostupné z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/rusko/kontaktni_cesky_urad/index.html

20 Historie. *Ústav mezinárodních vztahů* [online]. Praha: Ústav mezinárodních vztahů [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.iir.cz/static/historie>

21 BALLA, Jaromír. *Volgogradské zápisky*. Ostrava: Profil, 1987, s. 152.

22 Tamtéž, s. 161.

V následujících podkapitolách budou představeny příklady spolupráce či alespoň české nebo ruské stopy na obou stranách. Celkem bude řeč o čtyřech hlavních oblastech, podle nichž se daly zdroje tematicky rozřídít: kultura a umění; školství; průmysl, obchod, doprava a cestování; a jako poslední historie a významná výročí.

2.1. KULTURA A UMĚNÍ

V roce 2013 se ve Volgogradu uskutečnil první ročník varhanního hudebního festivalu „Hudba na vodě“ („Музыка на воде“). Všichni účinkující hráli skladby na varhany vyrobené v Československu. Tyto varhany vyrobila v roce 1982 firma Rieger-Kloss. Tento světově proslulý varhanářský podnik sídlí v Krnově (Moravskoslezský kraj), kde jej již v 19. století založil mistr varhanář Franz Rieger. Volgogradské varhany jsou druhé největší v Rusku od tohoto výrobce a poprvé se rozezněly v roce 1989.²³

Ve volgogradské Oblastní knihovně M. Gorkého (*Волгоградская областная универсальная научная библиотека им. М. Горького*) funguje Oddělení cizojazyčné literatury (*Отдел литературы на иностранных языках*), v němž je možné najít a vypůjčit si různou literaturu v mnoha světových jazycích včetně češtiny. V oddělení je kromě jednorázových akcí také možné navštěvovat pravidelná setkání či bezplatné jazykové kurzy a kluby. V těchto kurzech je kromě češtiny na výběr ještě korejština, polština, francouzština, němčina a esperanto.²⁴ Zájmový kroužek češtiny nabízel pro své žáky také volgogradské lyceum „Олимпия.“

V následujícím odstavci bych se ráda vrátila ke knihám. *Волгоградская правда* v lednu 1990 otiskla krátkou zprávu korespondenta o vydání českého překladu dvou knih spisovatele A. V. Ivankina (*Иванкин Анатолий Васильевич, 1927 Торбеевка – 1990 Волгоград*) v nakladatelství *Naše vojsko* a doručení exemplářů českých překladů Svazu spisovatelů SSSR, jehož byl Ivankin členem od roku 1984. Do češtiny byly přeloženy Ivankinovy knihy *Poslední kamikaze* (*Последний камиказе*, 1978, česky 1. vydání 1980, 2. vydání 1984) a *Konec Hončích psů* (*Конец Гончих псов*, 1987, česky 1989). V obou případech se jedná o prozaické zpracování příběhů inspirovaných válečným letectvem; sám Ivankin byl vojenský letec. Po odchodu do výslužby pracoval v Muzeu stalingradské bitvy

23 O společnosti. *Rieger-Kloss* [online]. Krnov: RIEGER-KLOSS [cit. 2017-06-20]. Dostupné z:

<http://www.rieger-kloss.cz/index.php/o-spolecnosti/historie>

V Волгограде пройдет фестиваль органной музыки. In: *Аргументы и Факты: новости и события дня в Волгограде и Волгоградской области* [online]. Волгоград: ООО «Волгостор», с2016 [cit. 2017-04-23].

Dostupné z: <http://www.vlg.aif.ru/culture/art/943316>

24 Отдел литературы на иностранных языках. *Волгоградская областная универсальная научная библиотека им. М. Горького* [online]. Волгоград: ГБУК ВОУНБ им. М. Горького, с2010 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www1.vounb.volgograd.ru/struktura/ino.html>

(Музей-панорама “Сталинградская битва”) nejprve od roku 1978 jako vedoucí stalingradského oddělení muzea, od roku 1981 až do své smrti v květnu 1990 pracoval ve funkci ředitele Muzea stalingradské bitvy.²⁵

2.2. ŠKOLSTVÍ

V šedesátých letech vznikl na Pedagogickém institutu A. S. Serafimoviče Klub mezinárodního přátelství, který podporoval a rozvíjel spolupráci se zahraničím. V rámci činnosti Všesvazového leninského komunistického svazu mládeže (*Всесоюзный ленинский коммунистический союз молодежи*) byly navázány kontakty s několika zeměmi včetně Československa, pořádaly se tematické kulturní akce, výstavy, výlety. Prvních 28 zahraničních studentů bylo na institut přijato v roce 1968. V roce 1970 vznikla na institutu samostatná fakulta pro vzdělávání zahraničních studentů (*Факультет по обучению иностранных граждан*).²⁶

Od roku 1970 absolvovali čeští a slovenští studenti rusistiky na Pedagogickém institutu semestrální stáž. Zpočátku přijížděli jen ti nejlepší studenti, později se tato stáž stala pro studenty povinnou součástí studijního plánu; do Volgogradu tak pravidelně přijíždělo přibližně 200–250 studentů z celého Československa. V roce 1974, v době působení rektora M. M. Zagorul'ka (*Загорулька Максим Матвеевич*) bylo mezi absolventy institutu 14 československých studentů, kteří absolvovali celé studium různých oborů. Nejlepší ze zahraničních studentů dostali možnost pokračovat ve studiu ve vědecké aspirantuře.²⁷ V prosinci roku 1976 byl institut oceněn československou medailí Jana Amose Komenského za významnou pedagogickou a vědeckou činnost.

Na VGSPU ukončili studium ve vědecké aspirantuře také někteří čeští pedagogové – Mgr. Jiřina Svobodová, CSc., odborný asistent na katedře ruského a francouzského jazyka Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni (1992), PhDr. Jindřich Kesner, CSc., odborný asistent a zástupce vedoucího katedry ruského jazyka a literatury na Pedagogické

²⁵ Читают в Чехословакии. *Волгоградская правда*. 1990, 73(9), 1.

КРАСЮК, Ирина Ивановна. *Оглянись на ушедших: к 85-летию со дня рождения Анатолия Васильевича Иванкина*. Волгоград, 2012. Dostupné také z:

<http://ru.calameo.com/read/0020557510ed8414bb232>

Иванкин, Анатолий Васильевич. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-06-20]. Dostupné z:

https://ru.wikipedia.org/wiki/Иванкин,_Анатолий_Васильевич

²⁶ ПРОКОПЮК, Mariya. *Volgogradská sociálně-pedagogická univerzita minulost a současnost* [online]. Plzeň, 2016 [cit. 2017-04-16], str. 14. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/24417/1/BP-Prokopyuk.pdf>. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Vedoucí práce Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.

²⁷ Tamtéž.

fakultě Univerzity Hradec Králové (1995) a Petra Česnokova, к.ф.н., docent katedry ruského jazyka a metodiky jeho výuky Filologické fakulty VGSPU (2012).

V roce 2001 tehdejší rektor VGSPU V. I. Danylčuk (*Данылчук Валерий Иванович*), který měl velký zájem na rozvíjení zahraničních vztahů univerzity, osobně podepsal na Západočeské univerzitě v Plzni smlouvu o spolupráci.²⁸ Další dohoda o spolupráci se Západočeskou univerzitou byla uzavřena v roce 2008, kdy navštívil Volgograd tehdejší rektor ZČU, doc. Ing. Josef Průša, CSc. Obě univerzity vydávají vzájemné publikace a aktivně se účastní na konferencích. Studenti VGSPU i ZČU mají možnost vyjet na tříměsíční stáž. Studenti magisterských oborů volgogradské filologické fakulty v průběhu stáže vedou na ZČU semináře a cvičení z praktického ruského jazyka a reálií a hodiny ruské konverzace pro české studenty, čeští studenti bakalářských a magisterských oborů plzeňské pedagogické fakulty mohou navštěvovat ve Volgogradu kromě vybraných předmětů a doplňkových hodin ruského jazyka také hodiny českého jazyka jako cizího jazyka ve Vzdělávacím centru “*Языки а культуры světa*” (*Образовательный центр “Языки и культуры мира”*) fungujícím při VGSPU nebo hodiny českého jazyka pro studenty v rámci vzdělávacího plánu magisterského studia obecné slavistiky.

V roce 2008 byla kromě nové smlouvy s VGSPU podepsána také meziuniverzitní smlouva o vzájemné spolupráci mezi ZČU a VGPU; za technickou univerzitu podepsal smlouvu tehdejší rektor, prof. I. A. Novakov. Na pozvání rektora Novakova se poté zúčastnili odborné konference na VGPU dva vyučující ze Západočeské univerzity – Ing. Vlastimil Vacek, CSc., z Fakulty aplikovaných věd a Ing. Ctibor Štádler z Fakulty strojnické.

V roce 2003 vznikla v ČR Asociace absolventů ruských (sovětských) vysokých škol se sídlem v Praze. Asociace sdružuje absolventy univerzit SSSR, Ruské federace a členských zemí SNS. Mezi cíle činnosti této asociace patří například podpora studijních pobytů, vzdělávacích činností a projektů, podpora kulturní, vědecko-technické a hospodářské spolupráce mezi státy, pomoc s uznáním dokladů o dosaženém vzdělání a praxi dle platné legislativy ČR, organizace kulturních akcí, setkání absolventů a podobně.²⁹

2.3. PRŮMYSL, OBCHOD, DOPRAVA A CESTOVÁNÍ

V říjnu 2008 se ve Volgogradu poprvé uskutečnila Národní výstava ČR (*Национальная выставка Чешской Республики*). Celkem 38 českých firem přijelo do Volgogradu

²⁸ Tamtéž, str. 31.

²⁹ *Stanovy Asociace absolventů sovětských (ruských) vysokých škol*. Praha, 2011. Dostupné také z: <http://irucz.ru/asociacea/stanovy-asociace.doc>

prezentovat své výrobky, postupy ve výrobě nebo v zemědělství a vyměnit si obchodní kontakty se svými volgogradskými kolegy. Návštěvníci tak mohli vidět například jabloneckou bižuterii, lustry, české potraviny, alkoholické nápoje, nebo dopravní prostředky.³⁰

Podle dostupných informací z roku 2008 bylo na území celé Volgogradské oblasti zaregistrováno více než 10 firem s českou účastí; jednalo se o firmy podnikající například v odvětví stavebnictví, polygrafie, turismu a potravinářského průmyslu.³¹ Například volgogradská firma "ИСТР" prodávající stavební materiál, sanitární techniku a další zboží nabízí ve svém stálém sortimentu anorganické práškové pigmenty české výroby značky Precolor, včetně vysoce kvalitní titanové běloby značky Pretiox. Pigmenty vyrábí přerovská společnost Precheza a. s., dle dostupných informací jde na export 90 % jejich výrobků.³²

Na Sovětské ulici v domě číslo 5 se nachází restaurace "Český dvůr" ("Чешский двор"). V restauraci nabízejí evropské a české speciality a také české pivo, Krušovice, Budějovický Budvar, Plzeňský Prazdroj, Staropramen nebo Velkopopovický Kozel. Všechna jídla v menu označená jako speciality šéfkuchaře pro své hosty vymýšlí a vaří český šéfkuchař Zbyněk Krafl.³³

Co se týče cestování, ve starším i novějším volgogradském tisku je možné si přečíst články různé délky o českých městech Praze, Brně, Ostravě či Karlových Varech. Články jsou buď čistě informativního charakteru – popisují život ve městě, zajímavá místa a turistické cíle, slavné rodáky apod. – nebo je autoři napsali formou zápisků z cest, ať už z pracovních, nebo ze soukromých návštěv, v případě článku z roku 1962 autor článku kromě Prahy navštívil také Slovensko a Vysoké Tatry.³⁴

30 ЛЕВЧЕНКО, Галина. Чешский бизнес готов побрататься с волгоградским. *Вечерний Волгоград*. 2008, 28(42), 4.

31 АМОЧАЕВА, Юлия. Чехия и Волгоградская область: взаимовыгодное сотрудничество? In: *Банки Волгограда: кредиты, ипотека, банки в Волгограде, потребительский кредит* [online]. Волгоград: Ругион Медия, 2008 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: http://dengi.v1.ru/text/news_fin/26187-print.html

32 Produkty. *PRECHEZA a. s.* [online]. Přerov: PRECHEZA [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://www.precheza.cz/produkty/>

ПИГМЕНТЫ ФИРМЫ «PRECOLOR A.S.» (ЧЕХИЯ) НЕОРГАНИЧЕСКИЕ. *ИСТР* [online]. ООО "ИСТР", с2013-2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.dvin-volgograd.ru/catalog/k-2869503-pigmenty_firmy_precolor_a_s_chekhiya_neorganicheskiye

33 Ресторан Чешский Двор. In: *PRO34* [online]. Информационная служба "ПроДвижение", 2013 [cit. 2017-06-30]. Dostupné z: http://pro34.ru/cm/restoratsiya/c/cheshskiy_dvor/menyu9/

34 СЕРГЕЕВА, Оксана. Знай, Прага, наших!: (заметки бывалово путешественника). *Панорама*. 2005, 4(65), 28.

СКВОРЦОВА, Вероника. Острава - стальное сердце Чехии. *Вечерний Волгоград*. 2015, 35(43), 13.

Volgogradská cestovní kancelář “Pegas Touristik” nabízí pobytové zájezdy do ČR s různou délkou pobytu od víkendových až po dvoutýdenní. Doprava do České republiky je zajištěna letecky z Moskvy. Mezi nabízené destinace patří Praha a lázeňská města v západních Čechách (Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně). Ceny zájezdů začínají na 19 900 rublech.³⁵

2.3.1. АВТОМОБИЛЫ ШКОДА

V listopadu 2011 byl ve Volgogradu na adrese prospekt V. I. Lenina 118 B otevřen autosalon společnosti “АГАТ Виктория” prodávající automobily značky Škoda. Jedná se o největší autosalon ve městě, kromě showroomu se v něm nachází také servisní centrum a plánovala se také zkušební nabídka nové služby pro řidiče – úschovna právě neobuté sady letních nebo zimních pneumatik. Otevření autosalonu se zúčastnili kromě novinářů i hostů z řad veřejnosti také čeští zástupci ruského oddělení společnosti Škoda. O zábavu a dobrou náladu hostů na slavnostním otevření se postaral kromě štědrého občerstvení netradiční doprovodný program – hudební vystoupení skupiny bubeníků nebo možnost zahrát si hokej na speciálně připraveném malém kluzišti či na herní konzoli. (Společnost Škoda byla jedním z oficiálních sponzorů zimních olympijských her v roce 2014 v Soči.)³⁶

2.3.2. ТРАМВАЈЕ

Ve Volgogradu jsou na tramvajových tratích kromě novějších souprav stále v provozu staré tramvajové vagony Tatra T3 československé výroby z ČKD Praha. Tyto tramvaje se v roce 2013 společně s dalšími modely dokonce objevily na papírových kuponech předplatného pro městskou hromadnou dopravu u příležitosti stého výročí zahájení tramvajového provozu ve Volgogradu.³⁷ Papírové předplacené kupony se nejspíše brzo stanou minulostí; město od roku 2017 postupně zavádí systém čipových karet (*транспортная карта “Волна”*). V současnosti se v rámci příprav města na světový šampionát ve fotbale, který město hostí v roce 2018, řeší možný nákup nových bezbariérových tramvajových vozů. Český výrobce navrhl pro Volgograd vlastní, jedinečnou podobu nových vagonů.³⁸

КОСТИН, Владимир. В гостях у друзей: из путевого блокнота писателя. *Волгоградская правда*. 1962, 45(240), 5.

35 Чехия из Волгограда. In: *Пегас Туристик Волгоград: официальный сайт* [online]. Pegasvolgograd.ru, c2017 [cit. 2017-06-30]. Dostupné z: <http://pegasvolgograd.ru/czech>

36 Торжественное открытие автосалона Skoda АГАТ Виктория в Волгограде. In: *Авто Волгограда* [online]. Волгоград: Авто Волгограда, 2011 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://avtovolgograda.ru/otkrytie-avtosalona-skoda-agat-viktoriya/>

37 В Волгограде продают проездные с «Татрой». In: *Аргументы и Факты: новости и события дня в Волгограде и Волгоградской области* [online]. Волгоград: ООО «Волгостор», c2016 [cit. 2017-06-29]. Dostupné z: <http://www.vlg.aif.ru/society/details/387248>

38 ЛЕТАЕВА, Жанна. Дружба без санкций. *Волгоградская правда*. 2015, 98(19), 1-2.

2.3.3. VÍZOVÉ CENTRUM VFS

V srpnu 2016 bylo ve Volgogradu na ulici maršála Čujkova otevřeno vízové centrum společnosti VFS Global. Toto centrum nabízí možnost získání schengenského víza pro vycestování do ČR a Řecka. Místní tak již nemusí kvůli podání žádosti jezdit do jiných měst. Jednání o otevření vízového centra bylo zahájeno již v roce 2015; tehdy totiž začala platit nová pravidla pro žádosti o získání schengenských víz (pořízení digitální fotografie a otisků prstů žadatele). Kromě tohoto centra funguje ve Volgogradu také italské vízové centrum provozované společností VMS v Sovětské ulici.³⁹ V roce 2015 při příležitosti oslav výročí konce stalingradské bitvy, které se neobešly bez návštěvy české delegace, se v souvislosti s plánovaným otevřením českého vízového centra řešila mimo jiné možnost přímých letů z volgogradského letiště na pražské Letiště Václava Havla.⁴⁰

Projekt regionálních vízových center podporuje ruská banka „Промсвязьбанк,“ která VFS Global poskytla možnost otevřít centra v budovách, v nichž banka v jednotlivých regionech sídlí; kromě Volgogradu se jedná například o Surgutu, Tomsk, Čeljabinsk, Ľumen nebo Penzu. Banka také nabídla zvýhodněné podmínky pro žadatele o víza – všechny poplatky spojené se žádostí mohou na pobočce banky zaplatit bez poplatku.⁴¹

2.4. HISTORIE A VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

V roce 2015 se ve Volgogradu uskutečnila výstava „Československé vojenské jednotky v SSSR v letech 1942–1945,“ organizovaná Československou obcí legionářskou, která připomněla bitvu u Sokolova, Karpatsko-dukelskou operaci, osvobození Kyjeva, Ostravy a Opavy a další události druhé světové války, v nichž hráli důležitou úlohu českoslovenští vojáci. Slavnostního zahájení výstavy se zúčastnili zástupci českého velvyslanectví v RF, velvyslanec Vladimír Remek a atašé Tomáš Zipfel.⁴²

39 В Волгограде откроется центр по выдаче виз в Европу. In: *Аргументы и Факты: новости и события дня в Волгограде и Волгоградской области* [online]. Волгоград: ООО «Волгостор», 2016. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z:

http://www.vlg.aif.ru/society/details/volgograd_otkroetsya_centra_po_vydache_viz_v_evropu

ШЕРЕМЕТЬЕВА, Инна. В Волгограде открывается визовый центр Греции и Чехии. In: *Новости Волгограда: Комсомольская Правда в Волгограде* [online]. Волгоград: ООО "Комсомольская Правда в Волгограде", 2016 [cit. 2017-06-25]. Dostupné z: <http://www.volgograd.kp.ru/daily/26564/3580585/>

40 ГРЕБЕННИКОВА, Ульяна. Между Прагой и Волгоградом может появиться прямое авиасообщение. In: *РИА Новости* [online]. МИА «Россия сегодня», 2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://ria.ru/economy/20150203/1045771667.html>

41 Промсвязьбанк и компания VFS Global запустили совместный федеральный проект по открытию сервисно-визовых центров. In: *Промсвязьбанк: коммерческий банк* [online]. ПАО «Промсвязьбанк», 2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.psbank.ru/Bank/Press/News/2016/06/8-01>

42 ЛЕТЯЕВА, Жанна. Дружба без санкций. *Волгоградская правда*. 2015, 98(19), 1-2.

Europoslanec Jiří Maštálka společně s městem Volgograd uspořádal v roce 2015 v Evropském parlamentu krátkou výstavu unikátních dokumentů a fotografií z let 1943–1945 s názvem *“The Way to the Joint Victory Over Nazism: From Stalingrad to Prague.”* Na vystavě byly k vidění unikátní fotografie a dokumenty včetně těch týkajících se bitvy u Stalingradu a osvobození českých měst.⁴³

Ve Volgogradu můžeme najít ulici jménem Pražská; nachází se v centru města. Naopak Volgogradskou ulice lze najít hned ve dvou českých městech – v Táboře a v Liberci.

3 VOLGOGRAD A OSTRAVA – PARTNERSKÁ MĚSTA

3.1. VZNIK MEZINÁRODNÍHO PARTNERSTVÍ MĚST A OBCÍ

Tento druh mezinárodní spolupráce, tzv. *town-twinning*, se ve světě rozšířil až po 2. světové válce, nicméně první takováto dohoda byla uzavřena ještě v průběhu 2. světové války, v roce 1944 mezi městy Coventry a Volgograd (v letech 1925–1961 Stalingrad).

Obr. 1 Volgograd a Coventry⁴⁴

43 Exhibition: From Stalingrad to Prague. In: *GUE/NGL* [online]. PE-EP, c2013 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.guengl.eu/group/delegation_news/from-stalingrad-to-prague-an-international-historical-exhibition

44 Twin cities - Города-побратимы. In: *Twin60.com: Coventry & Volgograd - twins for 60 years* [online]. Coventry, 2004 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: http://www.talkingbirds.co.uk/twin60/pages/07_twincities.html

Britské město Coventry bylo německým letectvem bombardováno poprvé v listopadu 1940, nálet byl v letech 1941 a 1942 zopakován.⁴⁵ V roce 1941, po napadení Sovětského svazu německou armádou, se obyvatelky Coventry rozhodly vyjádřit svou podporu sovětské straně. Vybraly si město Stalingrad, protože se podle jejich názoru městu Coventry podobalo jednak velikostí a také tím, že se jednalo o významné centrum průmyslu, a odeslaly do Stalingradu otevřený dopis s následujícím sdělením: *“From this city, scarred and ravaged by the arch enemy of civilisation, our hearts go out to you, who now face slaughter and suffering even more fearful.”*⁴⁶ Jednotlivé listy s celkem šesti tisíci podpisy byly svázané a odeslány do Stalingradu spolu s telegramem, jehož text vyjadřoval podporu nejen stalingradským, ale všem sovětským ženám. Ještě v roce 1941 vznikl v Coventry Výbor anglo-sovětské jednoty (*Anglo-Soviet Unity Committee*). Jednou z hlavních činností výboru bylo získávání finančních prostředků na podporu Sovětského svazu. V listopadu 1942 město Coventry navštívila poručice Levčenkova a převzala od představitelů města šek; za tyto prostředky se pro sovětskou armádu nakoupily přenosné rentgenové přístroje.⁴⁷

V květnu 1942 byla odeslána ze Stalingradu odpověď na dopis v podobě alba s podpisy stalingradských žen, do Coventry byla však tato odpověď doručena až v lednu 1943, tedy již v průběhu stalingradské bitvy.⁴⁸

V únoru 1943, po porážce německých vojsk u Stalingradu, se tehdejší starostka Coventry Emily Smithová společně s 830 dalšími lidmi (převážně ženy, ale přidalo se i několik mužů) podepsala na ubrus. Každý z podepsaných zaplatil šest pencí; vybrané peníze byly odeslány do Stalingradu na pomoc zdravotníkům. Během dvou let May Adamsová na ubrus vyšíla všechna jména společně se slovy *“Little help is better than big sympathy.”*⁴⁹ Tento ubrus byl v Coventry slavnostně předán zástupcům Stalingradu v roce 1947. Dnes je

45 MCGRORY, David. *The Coventry Blitz*. In: *CWN: News & Information for Coventry & Warwickshire* [online]. Coventry: CWN, 2011 [cit. 2017-05-25]. Dostupné z:

<http://www.cwn.org.uk/heritage/blitz/index.html>

Sonáta měsíčního svitu srovnala střed Coventry se zemí. In: *ČT24.cz* [online]. Praha: Česká televize, 2010 [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1304454-sonata-mesicniho-svitu-srovnala-stred-coventry-se-zemi>

46 rusky: *«Из города, растерзанного в клочья главным врагом мировой цивилизации, наши сердца тянутся к вам, тем, кто гибнет и страдает гораздо больше нашего.»* Původní anglické znění i ruský překlad převzat z: *Tablecloth story - История скатерти*. In: *Twin60.com: Coventry & Volgograd - twins for 60 years* [online]. Coventry, 2004 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z:

http://www.talkingbirds.co.uk/twin60/pages/06_tableclothstory.html

47 Tamtéž.

48 Tamtéž.

49 rusky: *«Лучше маленькая помощь, чем большое сожаление.»*

společně s dalšími dary vystaven v Muzeu stalingradské bitvy (*Музей-заповедник “Сталинградская битва”*).⁵⁰

Dohoda o vzájemném přátelství (*Bond of Friendship*) vznikla v roce 1944 z iniciativy radního Charlese Barratta. Barratt tehdy odeslal do Stalingradu několik dopisů, v nichž vyjádřil naději na vzájemné přátelství a návštěvy, písemný kontakt a výměnu literatury a informací.⁵¹

V centru města Coventry existuje Volgogradský park (*Volgograd Place*), zvláštní pamětní místo, které má připomínat družbu mezi oběma městy. Místo bylo takto pojmenováno v roce 1972, kdy do Coventry přijel na návštěvu volgogradský starosta M. Zolotarjov. Bohužel je v současnosti ve špatném stavu a k jeho opravě se momentálně nikdo nemá. Kulturní referentka z Coventry Carol Brownová řekla v článku pro britský *The Guardian*, že tento neutěšený stav vnímá jako velkou ostudu pro město, hlavně kdykoli má toto místo ukázat nějakým hostům z Volgogradu.⁵²

Podle vzoru Coventry a Stalingradu se v poválečných letech toto hnutí rozšířilo do zbytku Evropy a později i světa. První taková partnerství v Evropě byla po válce uzavírána mezi německými a francouzskými městy,⁵³ tedy mezi městy sousedních zemí, jejichž vzájemné vztahy válka značně změnila. Jedno z prvních takovýchto poválečně významných partnerství bylo uzavřeno v roce 1950 mezi městy Montbelliard a Ludwigsburg.⁵⁴

28. dubna 1957 byla ve francouzském městě Aix-les-Bains představiteli partnerských měst založena mezinárodní nevládní organizace Světová federace partnerských měst (*Fédération mondiale des cités unies*, rusky *Всемирная федерация породнённых городов*). Od roku 1963 se ve světě slaví Mezinárodní den partnerských měst, který připadá vždy na poslední dubnovou neděli.⁵⁵ V roce 2004 vznikla organizace *United Cities*

50 Tamtéž.

51 Tamtéž.

52 A tale of twin cities: how Coventry and Stalingrad invented the concept. In: *The Guardian* [online]. Guardian News and Media Limited, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/cities/2016/mar/04/twin-cities-coventry-stalingrad-war>

53 HŮLKOVÁ, Gabriela, David KOPPITZ, Otto MERTENS a Barbora VESELÁ. *svaz měst a obcí České republiky. Současné trendy v partnerství měst a obcí: Sbírnka praktických příkladů mezinárodní spolupráce*. Praha, 2012, str. 7. Dostupné také z: <http://www.partnerskamesta.cz/o-twinningu/publikace/publikace-soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest.aspx>

54 Town-twinning a EU. *Oficiální stránky města Zlína* [online]. Zlín: Magistrát města Zlína, 2017 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/town-twinning-a-eu-cl-163.html>

55 Что такое города-побратимы и зачем они нужны? In: *Аргументы и Факты: aif.ru* [online]. Москва: Аргументы и Факты, 2015 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: http://www.aif.ru/dontknows/file/что_такое_города-побратимы_i_zachem_oni_nuzhny

and Local Governments (UCLG), která sjednotila Světovou federaci partnerských měst s dalšími dvěma podobnými organizacemi – s *International Union of Local Authorities*, mezinárodní unií místních samospráv (IULA) a organizací *Metropolis* – světovou asociací velkoměst.⁵⁶

V České republice se kromě místních samospráv těmito vztahy zabývá Svaz měst a obcí České republiky (SMOČR), který od roku 2012⁵⁷ provozuje informační webové stránky partnerskamesta.cz.⁵⁸ V Ruské federaci existuje od roku 1991 Mezinárodní asociace “Partnerská města” (*Международная ассоциация “Породнённые города”*). Tato asociace sdružuje partnerská města v Ruské federaci a SNS.⁵⁹

Tento druh spolupráce bývá někdy považován za zbytečný přežitek z minulosti, některá města dokonce vzájemnou spolupráci ruší. V roce 2009 nově zvolený starosta britského města Doncaster zrušil všech pět smluv o spolupráci, jež mělo město uzavřeno. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že jde o úsporné opatření. Spolupráce s městy měla údajně pokračovat, ale pouze v neformální rovině, bez používání prostředků z veřejného rozpočtu; roční úspora měla činit čtyři tisíce liber.⁶⁰ V jiném případě byly ve hře politické názory; v roce 2014 Rada hlavního města Prahy v čele s primátorem Tomášem Hudečkem odsouhlasila pozastavení partnerství se Sankt-Petěrburhem a Moskvou. Jako důvod uvedli nesouhlas s ruskou politikou vůči Ukrajině a vyzvali k tomuto kroku i další česká města.⁶¹

56 United Cities and Local Governments. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-05-25]. Dostupné z:

https://en.wikipedia.org/wiki/United_Cities_and_Local_Governments

57 HŮLKOVÁ, Gabriela, David KOPPITZ, Otto MERTENS a Barbora VESELÁ. *svaz měst a obcí České republiky. Současné trendy v partnerství měst a obcí: Sbírnka praktických příkladů mezinárodní spolupráce*. Praha, 2012, str. 6. Dostupné také z: <http://www.partnerskamesta.cz/o-twinningu/publikace/publikace-soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest.aspx>

58 *Partnerství měst a obcí* [online]. Praha: Svaz měst a obcí ČR, 2017 [cit. 2017-06-25]. Dostupné z: <http://www.partnerskamesta.cz/>

59 *Породнённые города: Международная ассоциация “Породнённые Города”* [online]. Moskva: Международная ассоциация “Породнённые Города”, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://goroda-pobratimy.ru/>

60 GRIFFIN, Mary. What is the point of Coventry twin towns? In: *Coventry Telegraph* [online]. Coventry: Trinity Mirror Midlands, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.coventrytelegraph.net/news/local-news/what-point-coventrys-twin-towns-3038605>

61 NACHTMANN, Filip. Hudeček stopl partnerství Praha - Moskva. Kvůli ruské agresi. In: *Echo24.cz* [online]. Praha: Echo Media a.s., ČTK, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://echo24.cz/a/wJvii/hudecek-stopl-partnerstvi-praha---moskva-kvuli-ruske-agresi>
Prague suspends partnership with Russian cities. In: *Prague Post: the voice of Prague* [online, archivováno]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140912121824/http://praguepost.com/prague-news/41312-prague-suspends-partnership-with-russian-cities>

3.2. VZNIK A CHARAKTERISTIKA PARTNERSTVÍ VOLGOGRADU A OSTRAVY

Volgograd (do roku 1925 Caricyn, v letech 1925–1961 Stalingrad) je administrativním a průmyslovým centrem Volgogradské oblasti, která spadá do Jižního federálního okruhu Ruské federace. Město leží na pravém břehu řeky Volhy. Počtem obyvatel (1 016 137)⁶² se Volgograd řadí mezi tzv. *города-миллионеры*, tedy mezi ruská města, jejichž počet obyvatel převyšuje jeden milion; takových měst je v Ruské federaci celkem 15.⁶³ V čele města stojí od roku 2014 A. V. Kosolapov (*Косолапов Андрей Владимирович*).⁶⁴ První písemná zmínka o Caricynu pochází z roku 1589.⁶⁵

Obr. 2: Znak města Volgogradu⁶⁶

62 Počet obyvatel k 1. 1. 2016. Zdroj: Таблица № 32: Города с численностью постоянного населения 1 млн. человек и более. In: *Численность населения Российской Федерации по муниципальным образованиям*. Москва, 2016. Dostupné také z: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/publications/catalog/afc8ea004d56a39ab251f2bafc3a6fce

63 Tamtéž.

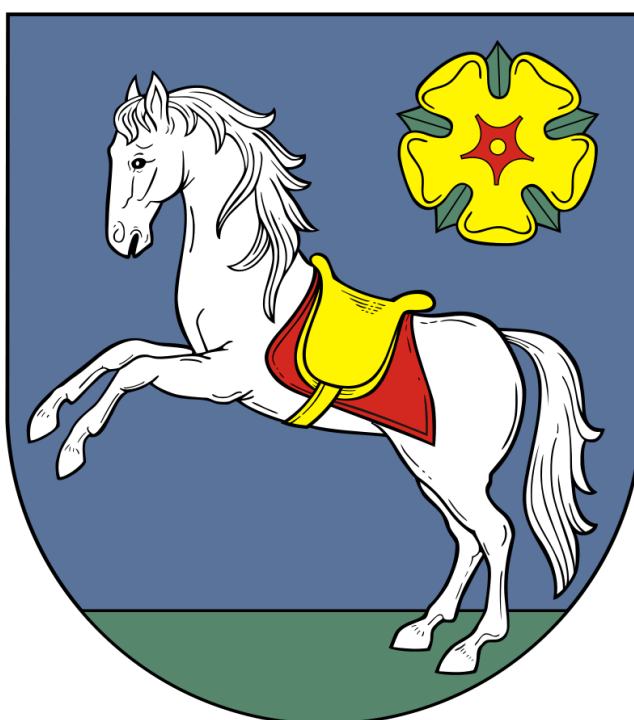
64 Депутат Косолапов Андрей Владимирович. In: *Волгоградская городская Дума* [online]. Волгоград: Волгоградская городская Дума [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.volgosvet.ru/d1d0/Structure/Deputat/21>

65 История. *Официальный сайт администрации Волгограда* [online]. Волгоград: Администрация Волгограда, 2017 [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.volgadmin.ru/d/about/History>

66 Dostupné z:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/cf/Coat_of_arms_of_Volgograd_city.svg/1200px-Coat_of_arms_of_Volgograd_city.svg.png

Ostrava, metropole Moravskoslezského (dříve Severomoravského) kraje, patří mezi česká velkoměsta; jedná se o třetí největší město podle počtu obyvatel (300 569) ⁶⁷ i podle rozlohy (214 km²), ⁶⁸ hned po Praze a Brně. Leží v blízkosti státních hranic s Polskem a Slovenskem. Jedná se o významné průmyslové centrum známé především těžbou černého uhlí a hutním průmyslem. Do funkce primátora města byl v roce 2014 zvolen Tomáš Macura.⁶⁹ Ostravou protékají celkem čtyři řeky (Lučina, Odra, Opava, Ostravice). První písemná zmínka o městě pochází z roku 1267, byla nalezena v závěti olomouckého biskupa Bruna žijícího v letech 1205?–1281. Ostrava si v roce 2017 toto výročí připomíná celoročním projektem “*Ostrava750*” s bohatým doprovodným programem.⁷⁰

Obr. 3: Znak města Ostravy ⁷¹

Ostrava a Volgograd jsou partnerskými městy již 70 let.⁷² Nápad pomoci válkou zničeným městům v Sovětském svazu se objevil krátce po podepsání československo-sovětské

⁶⁷ Počet obyvatel k 1. 1. 2017 (včetně cizinců). Zdroj: Počet obyvatel ve správním obvodu Statutárního města Ostravy. *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <https://www.ostrava.cz/cs/urad/hledam-informace/aktualni-informace/pocet-obyvatel-ve-spravnim-obvodu-statutarniho-mesta-ostravy>

⁶⁸ O Ostravě: Základní údaje, počet obyvatel, strategická poloha. *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <https://www.ostrava.cz/cs/o-meste>

⁶⁹ Primátor. *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy [cit. 2017-06-27]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/mesto-a-jeho-organy/primator>

⁷⁰ *Ostrava750: Ostrava slaví 750 let!* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://ostrava750.cz/>

smlouvy v roce 1943, po osvobození Ostravy vojáky 4. ukrajinského frontu na jaře 1945 byla tato myšlenka propagována ostravskými komunisty (J. Kotas a další). K oslavě třetího výročí stalingradské bitvy v roce 1946 Ostravané odeslali do Stalingradu umělecky zpracovanou zdravici, v níž byla napsána následující slova: *“Ostrava srdečně zdraví statečné obyvatele Stalingradu. S hrdostí jsme přijali rozhodnutí navázat vzájemnou družbu. Spolupráce obou měst necht’ je zárukou věčného míru.”*⁷³ Zanedlouho poté došlo k podpisu dohody o vzájemné spolupráci-

Jako připomínka tohoto vztahu slouží v partnerských městech i názvy ulic. Ve Volgogradu lze najít Ostravskou ulici hned dvakrát – na jihu (*Красноармейский район*), tato byla přejmenována v roce 1985 v průběhu Dnů družby tehdy Severomoravského kraje ve Volgogradu⁷⁴, a v severní části města (*посёлок ГЭС*). V městské části Ostrava-jih lze najít kromě ulic pojmenovaných po osobnostech spjatých se stalingradskou bitvou (Zajcevova, Čujkovova aj.) také Volgogradskou ulici. Dříve v Ostravě existovala také ulice Stalingradských hrdinů, tu bychom však na mapě již hledali marně – byl jí navrácen historický název Plzeňská.⁷⁵

3.3. OBLASTI SPOLUPRÁCE

Nejvýraznější a podle mého názoru široké veřejnosti nejdostupnější je zahraniční spolupráce mezi oběma městy v nejrůznější kulturní a umělecké činnosti – výstavu, koncert, taneční vystoupení, divadelní představení, promítání filmu, veřejnou diskusi či zajímavou přednášku může navštívit prakticky každý, kdo má zájem. Kulturní akce se mohou (ale také nemusí) pojit s nějakým významným výročím, tvořit doprovodný program oficiální části. Pietní akty nebo různá oficiální setkání při takovýchto příležitostech mají na rozdíl od kulturního programu určeného široké veřejnosti jistá omezení – počet účastníků akce může být pevně stanoven, mohou se zúčastnit pouze pozvaní hosté a podobně. Zahraniční spolupráce v oblasti školství se týká většinou studentů a vyučujících příslušných škol, ale o spolupráci v této oblasti může být veřejnost informována například prostřednictvím internetu, denního tisku, na dnech otevřených dveří či na jiných akcích pořádaných školou. Ekonomická spolupráce se, podobně jako v případě školství, může

71 Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a1/Ostrava_CoA_CZ.svg/800px-Ostrava_CoA_CZ.svg.png

72 Jedná se o údaj přibližný, neboť zdroje se v tomto údaji rozcházejí v rozmezí dvou let (1947–1949).

73 BALLA, Jaromír. *Volgogradské zápisky*. Ostrava: Profil, 1987, s. 202–203.

74 BALLA, Jaromír. *Volgogradské zápisky*. Ostrava: Profil, 1987, s. 162.

75 КОНОВАЛОВ, В. Цена нашей демократии - 1 крона. *Волгоградская правда*. 1997, **80**(140), 3.

týkat pouze vzájemně spolupracujících firem a podniků, výměny obchodních kontaktů či odběru materiálu nebo polotovaru; do povědomí širší veřejnosti se ale může dostat například prodejem výrobků v prodejnách či na veletrzích, či v případě investic města se může projevit například nákupem nových hromadných dopravních prostředků či uměleckých děl.

3.3.1. KULTURA A UMĚNÍ

V Ostravě se pravidelně koná mezinárodní folklorní festival *Folklor bez hranic*, na němž mohou návštěvníci vidět lidové písně a tance z mnoha zemí světa. V roce 2011 na festivalu vystupoval volgogradský soubor “*Родные панёвы.*” Kromě *Folkloru bez hranic* se pořádá ještě festival *Děti a tradice*, rovněž s pestrou mezinárodní účastí; na tomto festivalu v roce 2016 vystoupil dětský folklorní soubor “*Volžanočka*” (“*Волжаночка.*”) Ostravský folklorní soubor *Holúbek*, který festival *Děti a tradice* pořádá, se představil ve Volgogradu na dětském folklorním festivalu v roce 2013.⁷⁶

Ve Volgogradu pravidelně koncertuje při různých příležitostech (hudební festival “*Con brio*” aj.) sopranistka T. V. Teslja (*Тесля Татьяна Вячеславовна*), držitelka čestného titulu zasloužilé umělkyně Ruské federace (*Заслуженная артистка Российской Федерации*). Tatjana Teslja se narodila v Uzbekistánu ve městě Taškent. Se zpěvem začala již v Taškentu, později studovala zpěv v Kyjevě na Kyjevské státní konzervatoři P. I. Čajkovského (*Киевская государственная консерватория им. П. И. Чайковского*). V roce 1986 se stala hlavní sólistkou Volgogradského divadla hudební komedie (*Волгоградский театр музыкальной комедии*). Na konci devadesátých let se přestěhovala do Ostravy, kde žije dodnes; pravidelně vystupuje v Národním divadle moravskoslezském, v Národním divadle Brno či ve Státní opeře Praha. Kromě toho také vyučuje sólový zpěv na katedře sólového zpěvu na Fakultě umění Ostravské univerzity.⁷⁷

Se sedmdesátým výročím konce druhé světové války v roce 2015 se kromě vzpomínkových akcí pojil také pestrý kulturní program. Jedním z hlavních bodů programu

76 Dětský soubor Volžanočka na radnici. In: *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy, 2017 [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/detsky-soubor-volzanocka-na-radnici-1>
Волгоградцы выступили на международном фольклорном фестивале. In: *Аргументы и Факты: новости и события дня в Волгограде и Волгоградской области* [online]. Волгоград: ООО «Волгостор», с2016 [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.vlg.aif.ru/society/details/373052>

77 ШУБИНА, Анна. Татьяна Тесля: «Из человека делают бездушного робота». *Аргументы и факты: Нижнее Поволжье*. 2013, 36(10), 3. Dostupné také z: <http://www.vlg.aif.ru/culture/art/70416>
Татьяна Вячеславовна Тесля. In: *АльмаВолга: Хорошие новости Волгограда* [online]. АльмаВолга, с2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://almavolga.ru/people/card/id/31>

byla dvě představení opery *Brundibár*, první se uskutečnilo v Domě kultury města Ostravy a druhé na festivalu *Bezručova Opava* v Opavě. Mladí volgogradští zpěváci a muzikanti ve věku 10–20 let z dětského hudebního divadla “*Zahrady Si-Mi-Re-Mi-Do*” (*Детский музыкальный театр “Сады Си-Ми-Ре-Ми-До”*) Volgogradského souborného dětského symfonického orchestru (*Волгоградский сводной детский симфонический оркестр*) a chlapeckého pěveckého sboru “*Gvura*” (*Мужской вокальный коллектив “Гвюра”*) nastudovali tuto operu v překladu Natalie Leontějevy pod vedením šéfdirigenta Volgogradského státního divadla Caricynská opera (*Волгоградский государственный театр “Царицынская опера”*) Jurije Iljinova. Tuto operu napsal hudební skladatel Hans Krása na libreto spisovatele Adolfa Hoffmeistera v Praze v roce 1938. V roce 1942 byl Krása transportován do terezínského ghetta, tam však celou operu na základě propašovaného zápisu melodie pro klavír napsal znovu a terezínské děti ji poté zkoušely a úspěšně hrály. Opera se v ghettu těšila velké oblibě a byla opakována více než padesátkrát; pro mnohé se stala uměleckým symbolem odporu proti nacistům. Hans Krása válku nepřežil, zemřel v roce 1944 v koncentračním táboře v Osvětimi.⁷⁸

Od roku 2008 se pod záštitou Honorárního konzulátu Ruské federace pořádají Dny Ruska v Ostravě, které připadají na dva červnové týdny; v roce 2016 Dny Ruska trvaly od 6. do 22. června a i tento ročník doprovázel různorodý kulturní program – golfový turnaj o Pohár generálního konzula RF, slavnostní vystoupení folklórních souborů *Volžanočka* a *Holúbek* na oslavu ruského státního svátku 12. června (*День России*), či hudebně-literární večer v Městské knihovně v Ostravě věnovaný dílu ruského satirického spisovatele M. J. Saltykova-Ščedrína.⁷⁹

V Ostravě kromě regionální Česko-ruské společnosti pro Moravskoslezský kraj působí od roku 2005 také sdružení Ostravský ruský dům, jehož zakladatelkou je volgogradská rodačka Tamara Galinina.⁸⁰ Náplní činnosti sdružení je výuka ruského jazyka, pořádání a

⁷⁸ Brundibár v podání ruských dětí. In: *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy, 2015 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/brundibar-v-podani-ruskych-deti>

Детская опера "Брундибар". In: *Добро пожаловать в Волгоград!* [online]. Волгоград: МБУ «Городской информационный центр», c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z:

<http://www.welcomevolgogradcity.com/Project.aspx?idn=30>

SVATOS, Thomas D. Hans Krasa. In: *The OREL Foundation* [online]. The OREL Foundation, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://orelfoundation.org/index.php/composers/article/hans_krasa

⁷⁹ Dny Ruska v Ostravě. In: *Honorární konzulát Ruské federace v Ostravě* [online]. Ostrava: Honorární konzulát Ruské federace v Ostravě, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.honorarnikonzulat-rf.cz/su_2016_06_06-22.php

⁸⁰ ШАДЧИНА, Виктория. Крепкие мостки дружбы. In: *Волгоградская Правда* [online]. Волгоград: Издательский дом "Волгоградская правда", c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://vpravda.ru/obshchestvo/krepkie-mostki-druzhyby-3657>

spolupořádání oslav svátků a významných výročí, koncertů a dalších kulturních akcí (Puškinův památník, večery s ruskou literaturou v Městské knihovně Ostrava a další).⁸¹ Toto sdružení v roce 2015 obdrželo poděkování Velvyslanectví RF za aktivní činnost ku příležitosti 10. výročí vzniku sdružení.⁸²

3.3.2. ŠKOLSTVÍ

V roce 1966 byla navázána spolupráce mezi tehdejším Polytechnickým institutem a ostravskou Vysokou školou báňskou, studenti se již o rok později účastnili letních výměnných brigád.⁸³ Volgogradský pedagogický institut pak uzavřel v 70. letech dohodu o spolupráci s ostravskou pedagogickou fakultou; vydávali sborníky či organizovali společně kurzy a výměnné pobyty pro učitele i studenty.⁸⁴ Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava nabízela svým studentům v roce 2013 možnost studia s pobíráním stipendia na vysokých školách v Ruské federaci. Tato nabídka byla studentům umožněna díky spolupráci s Asociací absolventů sovětských a ruských univerzit.⁸⁵ Co se týče Ostravské univerzity, dle dostupných dokumentů má v současnosti Ostravská univerzita platnou celouniverzitní smlouvu spadající do programu Erasmus+ s volgogradskou filiálkou RANChiGS.⁸⁶ Kromě této celouniverzitní spolupráce byla v roce 2013⁸⁷ podepsána také mezifakultní smlouva o spolupráci Lékařské fakulty OU s VGMU.⁸⁸ V červnu 2017 navštívila VGU delegace z Filozofické fakulty OU, představitelé Ostravské univerzity se setkali s vedením Institutu filologie a mezikulturní komunikace VGU

81 BŘEŠŤAN, Robert. Neveřejná zpráva o ruské menšině v Česku: Máme problém!. In: *HlídacíPes.org: žurnalistika ve veřejném zájmu* [online]. HlídacíPes.org, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://hlidacipes.org/neverejna-zprava-o-ruske-mensine-v-cesku-mame-problem/>

82 Konference ruských krajanů v ČR. In: *Ruské středisko vědy a kultury v Praze: zastupitelství Rossotrudničestva v České republice* [online]. Денис Шахмаев, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/konference-ruskych-krajanu-v-cr/>

83 BALLA, Jaromír. *Volgogradské zápisky*. Ostrava: Profil, 1987, s. 206.

84 PROKOPYUK, Mariya. *Volgogradská sociálně-pedagogická univerzita minulost a současnost* [online]. Plzeň, 2016 [cit. 2017-04-16], str. 15. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/24417/1/BP-Prokopyuk.pdf>. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Vedoucí práce Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.

85 RUSKO - Stipendia prostřednictvím Asociace absolventů. In: *Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava* [online]. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://www.vsb.cz/info/?&reportId=22929&lang=cs>

86 *Partnerské univerzity Erasmus+: Seznam univerzit*. Ostrava, 2016. Dostupné také z: http://dokumenty.osu.cz/osu/erasmus/smlouvy-erasmus-12_2016.pdf

87 Z Evropského parlamentu do Volgogradu a zpět: Rozhovor Haló novin s europoslancem Jiřím Maštálkou (KSČM). In: *Haló noviny: český levicový deník* [online]. Praha: Futura, 08.11.2012 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.halonoviny.cz/articles/view/676383>

88 Spolupráce Lékařské fakulty se zahraničím. *Lékařská fakulta OU* [online]. Ostrava: Lékařská fakulta, 2017 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://lf.osu.cz/partnerske-univerzity/>

(Институт филологии и межкультурной коммуникации) a následně podepsali dohodu o meziuniverzitní spolupráci.⁸⁹

3.3.2.1. KID (Клуб интернациональной дружбы)

Současný Klub mezinárodního přátelství je klub fungující v oddělení sociálně-pedagogické a kulturní volnočasové činnosti volgogradského střediska volného času pro děti a mládež (Волгоградский детско-юношеский центр). KID sdružuje mládež od 13 do 20 let. Vzdělávací program v tomto klubu trvá 3 roky, náplň programu tvoří například informace z regionu i ze světa nebo ruská historie a kultura. Ve funkci vedoucí klubu pracuje O. S. Bezborodova (Безбородова Ольга Сергеевна).⁹⁰

V roce 2009 vznikl v rámci činnosti tohoto klubu sborník *Давайте дружить городами*.⁹¹ Sborník v jednotlivých příspěvcích čtivou formou představuje všechna partnerská města Volgogradu (Coventry, Hirošima, Kemi a další), včetně Ostravy, jíž jsou věnovány strany 51–81. Stať „Братство, рождённое в бою и труде“ je rozdělena na celkem tři podkapitoly; první pojednává o historii a současnosti Ostravy, průmyslu a životě ve městě; druhá se věnuje událostem druhé světové války a ostravské operaci, třetí pak družebním vztahům KID s Ostravou. Text vhodně doplňují fotografie z minulosti i současnosti. Autoři příspěvků, žáci a žákyně volgogradských škol, byli v té době členy KID.

89 Волгоградский государственный университет и Остравский университет Чешской Республики развивают сотрудничество. In: *Волгоградский государственный университет: официальный сайт ВолГУ* [online]. Волгоград: Волгоградский государственный университет, 2017 [cit. 2017-06-21]. Dostupné z: http://volsu.ru/index.php?ELEMENT_ID=19673

90 Клуб интернациональной дружбы. *Детско-юношеский центр Волгограда* [online]. Волгоград: ДЮЦ, 2009 [cit. 2017-06-22]. Dostupné z: <http://www.etc-volgograd.ru/index.php/otdely/kulturno-dosugovyj/klub-internatsionalnoj-druzhby>

91 ШАДЧИНА, Виктория. Города дружат, когда люди тянутся друг к другу. *Вечерний Волгоград*. 2007, 27(44), 7.

Obr. 4: Logo KID ⁹²

3.3.3. PRŮMYSL, OBCHOD, DOPRAVA A CESTOVÁNÍ

V Ostravě se od roku 2008 každoročně konají Dny Ruska, které již byly zmíněny výše v podkapitole Kultura a umění. Jejich součástí je ale také zpravidla jedno- až dvoudenní konference *Byznys-den*, na níž se kromě setkávání obchodníků a podnikatelů především projednávají aktuální ekonomické a obchodní otázky. Téma konference pro rok 2016 ve dnech 7. a 8. června bylo *“Euroasijský ekonomický svaz,”* nově vzniklé ekonomické společenství pěti zemí založeno v roce 2015: Ruské federace, Běloruska, Kazachstánu, Arménie a Kyrgyzstánu. Doplnkový program konference tvořily exkurze do různých podniků v Ostravě nebo prohlídky unikátních technických památek. ⁹³

Na volgogradských tramvajových tratích jezdí kromě již zmiňovaných starých červených tramvají Tatra T3 také novější souprava dvou vagonů typu T3R.PV “Pro Volgograd” z roku 2007 vyrobená společností Pragoimex, a. s. v ostravských barvách – kombinace modré, bílé a žluté se znakem města Ostravy. Tramvaje byly slavnostně předány městu v únoru 2007. Firma Pragoimex tehdy vyhrála vyhlášený konkurz a měla by modernizovat 112

⁹² Dostupné z <http://www.ctc-volgograd.ru/images/stories/kid/kid1.gif>

⁹³ Dny Ruska v Ostravě. In: *Honorární konzulát Ruské federace v Ostravě* [online]. Ostrava: Honorární konzulát Ruské federace v Ostravě, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.honorarnikonzulat-rf.cz/su_2016_06_06-22.php

starých tramvají typu T3 a dodat 16 nových, tříčlánkových tramvají. Společně s tím se měla část výroby přesunout přímo do Volgogradu.⁹⁴

3.3.4. HISTORIE A VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Významná výročí si města připomínají oficiálními setkáními například na květnových oslavách Dne vítězství. V roce 2010, u příležitosti šedesátého pátého výročí konce druhé světové války, města Volgograd a Ostrava mezi sebou uzavřela vzájemnou Dohodu o partnerských vztazích. Jednalo se o aktualizovanou verzi původní dohody; nyní dohoda zahrnuje například body týkající se podnikatelské spolupráce a podpory podnikání nebo body zmiňující ochranu životního prostředí a péči o město. Podpisem dodatku, který vznikl na ruské straně a byl k této dohodě připojen, se obě města zavázala k zachování vojenských hrobů a památníků a péči o ně.⁹⁵ Rok 2013 byl ve znamení připomenutí si sedmdesátého výročí konce stalingradské bitvy. V dubnu 2013 proběhla ve vestibulu ostravské radnice fotografická výstava „*Soudobý Volgograd.*“⁹⁶ Na přelomu srpna a září téhož roku při návštěvě volgogradské delegace byla uspořádána krátká výstava „*Volgograd – 70 let mezinárodní spolupráce po bitvě u Stalingradu.*“ Obě tyto výstavy byly součástí oslav tohoto výročí, které se odehrávaly v obou městech zároveň. Ostravský program kromě těchto výstav dále zahrnoval například soutěž ve střelbě o pohár Vasilije Zajceva nebo slavnostní koncert.⁹⁷

V rámci již zmiňovaných Dnů Ruska v Ostravě v roce 2016 se v samotném závěru festivalu také připomínalo jedno výročí – napadení Sovětského svazu Německem 22. června 1941. Pietní akt se vzpomínkou na všechny oběti a bojovníky proti nacismu se uskutečnil v Národním památníku druhé světové války v Hrabyni.⁹⁸

94 Tramvaje pro Volgograd. In: *Dodavatel tramvají PRAGOIMEX a. s.* [online]. PRAGOIMEX [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.pragoimex.cz/page/tramvaje-pro-volgograd-22>

95 Volgograd a Ostrava podepsaly dohodu. In: *I-RU.CZ - Informační a podnikatelský Systém i-RU.CZ* [online]. Zbýšov: RONA International CZ, c2001-2017 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.irucz.ru/cz/zpravy/1-/114000000000-ruska-federace/114003000000-jizni-fo/114003013000-volgogradska-oblast/410-regionalni-spoluprace/18381-volgograd-a-ostava-podepsaly/>

Honorární konzul převzal kopii smlouvy o spolupráci mezi městy Ostrava a Volgograd. In: *Honorární konzulát Ruské federace v Ostravě* [online]. Ostrava: Honorární konzulát Ruské federace v Ostravě, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.honorarnikonzulat-rf.cz/su_2010_02_22.php

96 Výstava Soudobý Volgograd ve vestibulu radnice. In: *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy, 2013 [cit. 2017-06-16]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/vystava-soudoby-volgograd-ve-vestibulu-radnice>

97 Výstavy, koncert a další akce k 70. výročí stalingradské bitvy. In: *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy [cit. 2017-05-27]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/vystavy-koncert-a-dalsi-akce-k-70.-vyroci-stalingradske-bitvy>

98 Dny Ruska v Ostravě. In: *Honorární konzulát Ruské federace v Ostravě* [online]. Ostrava: Honorární konzulát Ruské federace v Ostravě, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.honorarnikonzulat-rf.cz/su_2016_06_06-22.php

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem uspořádala informace týkající se

První kapitola poskytla obecný širší kontext k tématu práce, tedy vznik a vývoj česko-ruských vztahů v různých etapách od středověku až po léta nedávno minulá, stručně připomněla některé významné osobnosti a jejich úlohu v česko-ruských vztazích, některé stále fungující i zaniklé organizace a instituce z oblasti těchto vzájemných vztahů.

Druhá kapitola se věnovala spolupráci mezi Volgogradem a Českou republikou, objasnila historický základ spolupráce a jednotlivé vybrané příklady potvrdily, že ať už se jedná o názvy ulic, prodej českého piva a jídla v restauraci Český dvůr nebo o

Třetí kapitola objasnila motivy vzniku hnutí partnerských měst ve světě, což se také týkalo města Volgogradu. K navázání spolupráce s Ostravou došlo ostatně krátce po vzniku tohoto hnutí. Jednotlivé podkapitoly na vybraných příkladech z různých oblastí potvrdily, že tato tradiční spolupráce je pro obě města stále aktuálním tématem; obnovují se svazky staré a na jejich pevných, letitých základech se navazují nové.

Závěrem lze konstatovat, že vzájemná spolupráce navázaná v minulosti nadále trvá ve všech zmiňovaných oblastech a je i v současnosti nadále rozvíjena novými dohodami o spolupráci. Podle mého názoru tato tendence bude v následujících letech pokračovat v podobném duchu jako doposud; vzájemné porozumění mezi národy má v současném světě důležité místo nejen při setkávání zástupců jednotlivých zemí na půdě mezinárodních organizací a při různých oficiálních návštěvách, ale i v běžném životě jejich občanů – bez ohledu na to, zda se jedná o národy slovanské či jakékoli jiné. Navíc v případě Ostravy a Volgogradu se jedná o udržování dlouholeté tradice, která připomíná jak těžké období druhé světové války, tak i poválečné období ve znamení míru a vzájemnosti. Novinový titulek “Пřátelství без санкцій” (“Дружба без санкцій”) z Volgogradské pravdy v tomto případě platí doslovně.

Při sběru materiálu jsem zjistila, že v oblastech spolupráce zcela schází, nebo je velice minimálně zastoupena oblast tělesné výchovy a sportu (lidový tanec nebo golf jako součást doprovodného programu); stejně tak byly v poměru k ostatním informacím v malém množství zaznamenány zmínky o literární a výtvarné činnosti. Může jít pouze o nedostatečně zpracovaný materiál, ale možná se jedná o hluché místo ve vzájemných vztazích, které by se dalo v budoucnu zajímavě vyplnit a vnést tak do spolupráce nová společná témata.

Bylo by nepochybně zajímavé tuto konkrétní oblast mezinárodních vztahů sledovat v delším časovém horizontu a s odstupem několika let aktualizovat, potvrdit či vyvrátit informace prezentované v této práci.

RESUMÉ

Tato bakalářská práce se zabývá vzájemnou spoluprací a vztahy mezi Českou republikou a městem Volgograd. Jednotlivé oblasti spolupráce jsou popsány na základě konkrétních příkladů z tištěných i elektronických zdrojů. Práce dále popisuje vzájemnou spolupráci Volgogradu a Ostravy jakožto partnerských měst a také vznik mezinárodního hnutí partnerských měst. Přílohy práce tvoří tematický rusko-český slovník a obrazová příloha sestavená z fotografií.

Резюме

Темой работы являются взаимные отношения и сотрудничество между Чешской Республикой и городом Волгоградом. Описание сфер взаимного сотрудничества опирается на конкретные примеры из печатных и электронных ресурсов. Работа дальше описывает взаимное сотрудничество между Волгоградом и его чешским городом-побратимом Оставой, включая историю начала побратимского движения в мире. Приложения работы - русско-чешский словарь лексики связанной с темой работы и фотографии.

Resume

This undergraduate thesis covers the topic of relationship and reciprocal cooperation between the Czech Republic and the City of Volgograd. Description of all particular fields of cooperation is based on actual examples found in both printed and electronic sources. This work also describes the relationship between sister cities Volgograd and Ostrava, including the history of town-twinning itself. The supplement of the thesis consists of Russian-Czech wordlist based on the topic of this thesis and visual supplement.

SEZNAM LITERATURY

Knižní zdroje

a) v ruském jazyce

Давайте дружить городами: сборник творческих работ старшеклассников Волгограда о побратимах нашего города. Волгоград: Издатель, 2009. ISBN 978-5-9233-0744-3.

ШЕПЕЛЕВ, И.С., ed. *Очерки по истории Волгоградского края.* Волгоград: Волгоградский педагогический институт им. А.С. Серафимовича, 1974.

b) v českém jazyce

BALLA, Jaromír. *Volgogradské zápisky.* Ostrava: Profil, 1987.

GAŽI, Martin, ed. *Ná/prů/pozor na Rus: Proměny českého pohledu na Rusko.* Tanvald: Petr Nový, 1996

GOLČÁKOVÁ, Bohuslava. *Ruština pro mezinárodní vztahy.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-132-8.

HARBITSKI, Siarhei. *Ruština pro mezinárodní vztahy.* Praha: Nakladatelství Oeconomica, Vysoká škola ekonomická v Praze, 2011. ISBN 978-80-245-1801-5.

NĚMEČEK, Jan a Emil VORÁČEK, ed. *Česko-ruské vztahy v 19. a 20. století: Чешско-российские отношения в 19–20 веках.* Praha: Historický ústav, 2011. ISBN 978-80-7286-190-3.

PFAFF, Ivan a Vladimír ZÁVODSKÝ. *Tradice česko-ruských vztahů v dějinách: Projevy a doklady.* Praha: Svobodné slovo – Melantrich, 1957.

Tištěná periodika

Читают в Чехословакии. *Волгоградская правда.* 1990, 73(9), 1.

КОНОВАЛОВ, В. Цена нашей демократии – 1 крона. *Волгоградская правда*. 1997, **80**(140), 3.

КОСТИН, Владимир. В гостях у друзей: из путевого блокнота писателя. *Волгоградская правда*. 1962, **45**(240), 5.

ЛЕВЧЕНКО, Галина. Чешский бизнес готов побрататься с волгоградским. *Вечерний Волгоград*. 2008, **28**(42), 4.

ЛЕТЯЕВА, Жанна. Дружба без санкций. *Волгоградская правда*. 2015, **98**(19), 1–2.

СЕРГЕЕВА, Оксана. Знай, Прага, наших!: (заметки бывалово путешественника). *Панорама*. 2005, **4**(65), 28.

СКВОРЦОВА, Вероника. Острава - стальное сердце Чехии. *Вечерний Волгоград*. 2015, **35**(43), 13.

ШАДЧИНА, Виктория. Города дружат, когда люди тянутся друг к другу. *Вечерний Волгоград*. 2007, **27**(44), 7.

Elektronické zdroje

a) Mezinárodní vztahy, spolupráce měst a obcí obecně

31 октября Волгоград примет делегации городов-побратимов. In: *Все для Вас* [online]. Волгоград: Все для Вас-Пресс-В, 20.10.2014 [cit. 2017-05-14].
Dostupné z: <http://news.vdv-s.ru/society/?news=255150>

Форум в Волгограде собрал более 100 делегатов из 7 стран мира. In: *Все для Вас* [online]. Волгоград: Все для Вас-Пресс-В, 31.10.2014 [cit. 2017-05-14].
Dostupné z: <http://news.vdv-s.ru/society/?news=255509>

Волгоградская область и Чехия обсудили дальнейшее сотрудничество. In: *Все для Вас* [online]. Волгоград: Все для Вас-Пресс-В, 03.02.2015 [cit. 2017-05-14].
Dostupné z: <http://news.vdv-s.ru/society/?news=258848>

Волгоград стал столицей народной дипломатии. In: *Все для Вас* [online]. Волгоград: Все для Вас-Пресс-В, 10.06.2015 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://news.vdv-s.ru/society/?news=263843>

В Волгограде подписано обращение европейских городов-побратимов. In: *Все для Вас* [online]. Волгоград: Все для Вас-Пресс-В, 09.05.2005 [cit. 2017-05-14].
Dostupné z: <http://news.vdv-s.ru/society/?news=939>

Что такое города-побратимы и зачем они нужны? In: *Аргументы и Факты: aif.ru* [online]. Москва: Аргументы и Факты, 2015 [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: http://www.aif.ru/dontknows/file/chto_takoe_goroda-pobratimy_i_zachem_oni_nuzhny

ЕПИФАНОВА, Наталия. Родные города: Для чего нужна народная дипломатия? *Аргументы и Факты: Нижнее Поволжье* [online]. 23.11.2016, **39**(47), s. 6 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: http://www.vlg.aif.ru/politic/gover/rodnye_goroda_dlya_chego_nuzhna_narodnaya_diplomatiya

ЕПИФАНОВА, Наталия. Хиросима, Острава, Чинай. Зачем Волгограду 25 городов-побратимов. *Аргументы и Факты: Нижнее Поволжье* [online]. 28.09.2016, **39**(39), s. 6 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: http://www.vlg.aif.ru/society/details/hirosima_ostrava_chinay_zachem_volgogradu_25_gorodov-pobratimov

ЧЕБОТАРЕВ, Олег. Отношения Острavy и Волгограда крепнут и развиваются. In: *РИАЦ: Новости Волгограда и области* [online]. Волгоград: ГБУ ВО "РИАЦ", 12.11.2015 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://riac34.ru/news/62429/>

ШАДЧИНА, Виктория. Крепкие мостки дружбы. In: *Волгоградская Правда* [online]. Волгоград: Издательский дом "Волгоградская правда", c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://vpravda.ru/obshchestvo/krepkie-mostki-druzhby-3657>

Partnerství měst a obcí [online]. Praha: Svaz měst a obcí ČR, c2017 [cit. 2017-06-25]. Dostupné z: <http://www.partnerskamesta.cz/>

Town-twinning a EU. *Oficiální stránky města Zlína* [online]. Zlín: Magistrát města Zlína, 2017 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/town-twinning-a-eu-cl-163.html>

Konference ruských krajanů v ČR. In: *Ruské středisko vědy a kultury v Praze: zastupitelství Rossotrudničestva v České republice* [online]. Денис Шахмаев, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/konference-ruskych-krajanu-v-cr/>

Dny Ruska v Ostravě. In: *Honorární konzulát Ruské federace v Ostravě* [online]. Ostrava: Honorární konzulát Ruské federace v Ostravě, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.honorarnikonzulat-rf.cz/su_2016_06_06-22.php

Kontaktní český úřad. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha: MZV ČR [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/rusko/kontaktni_cesky_urad/index.html

Historie. *Ústav mezinárodních vztahů* [online]. Praha: Ústav mezinárodních vztahů [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.iir.cz/static/historie>

BŘEŠŤAN, Robert. Neveřejná zpráva o ruské menšině v Česku: Máme problém!. In: *HlídacíPes.org: žurnalistika ve veřejném zájmu* [online]. HlídacíPes.org, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://hlidacipes.org/neverejna-zprava-o-ruske-mensine-v-cesku-mame-problem/>

HŮLKOVÁ, Gabriela, David KOPPITZ, Otto MERTENS a Barbora VESELÁ. SVAZ MĚST A OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Současné trendy v partnerství měst a obcí: Sbíрка praktických příkladů mezinárodní spolupráce*. Praha, 2012. Dostupné také z: <http://www.partnerskamesta.cz/o-twinningu/publikace/publikace-soucasne-trendy-v-partnerstvi-mest.aspx>

JUST, Jiří. Rozhovor o ruské meziválečné emigraci v Československu. In: *Velvyslanectví České republiky v Moskvě* [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/moscow/cz/vzajemne_vztahy/historie_cesko_ruskych_vztahu/rozhovor_o_ruske_mezivalecne_emigraci_v.html

ŠEDIVÝ, Jiří. Odchod sovětských vojsk z Československa. *Mezinárodní vztahy* [online]. 1993, 27(3), 40-52 [cit. 2017-06-20]. ISSN 0323-1844. Dostupné z: <https://mv.iir.cz/article/view/841/893>

Twin cities - Города-побратимы. In: *Twin60.com: Coventry & Volgograd - twins for 60 years* [online]. Coventry, 2004 [cit. 2017-05-13]. Dostupné z: http://www.talkingbirds.co.uk/twin60/pages/07_twincities.html

Prague suspends partnership with Russian cities. In: *Prague Post: the voice of Prague* [online, archivováno]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140912121824/http://praguepost.com/prague-news/41312-prague-suspends-partnership-with-russian-cities>

A tale of twin cities: how Coventry and Stalingrad invented the concept. In: *The Guardian* [online]. Guardian News and Media Limited, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/cities/2016/mar/04/twin-cities-coventry-stalingrad-war>

b) Kultura a umění

В Волгограде пройдет фестиваль органной музыки. In: *Аргументы и Факты: новости и события дня в Волгограде и Волгоградской области* [online]. Волгоград: ООО «Волгостор», c2016 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: <http://www.vlg.aif.ru/culture/art/943316>

Выходные в Волгограде 12-13 марта. In: *Все для Вас* [online]. Волгоград: Все для Вас-Пресс-В, 11.03.2016 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://news.vdv-s.ru/dosug/?news=274412>

В Волгоград с гастролями приедет Татьяна Тесля. In: *Все для Вас* [online]. Волгоград: Все для Вас-Пресс-В, 13.02.2013 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://news.vdv-s.ru/dosug/?news=232677>

Волгоградский ансамбль выступит в Остраве. In: *Все для Вас* [online].

Волгоград: Все для Вас-Пресс-В, 10.08.2011 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://news.vdv-s.ru/dosug/?news=218036>

Волгоградцы выступили на международном фольклорном фестивале. In: *Аргументы и Факты: новости и события дня в Волгограде и Волгоградской области* [online]. Волгоград: ООО «Волгостор», с2016 [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <http://www.vlg.aif.ru/society/details/373052>

Отдел литературы на иностранных языках. *Волгоградская областная универсальная научная библиотека им. М. Горького* [online]. Волгоград: ГБУК ВОУНБ им. М. Горького, с2010 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www1.vounb.volgograd.ru/struktura/ino.html>

Иванкин, Анатолий Васильевич. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Иванкин,_Анатолий_Васильевич

КРАСЮК, Ирина Ивановна (сост.) *Оглянись на ушедших: к 85-летию со дня рождения Анатолия Васильевича Иванкина*. Волгоград, 2012. Dostupné také z: <http://ru.calameo.com/read/0020557510ed8414bb232>

Dětský soubor Volžanočka na radnici. In: *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy, 2017 [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/detsky-soubor-volzanocka-na-radnici-1>

Brundibár v podání ruských dětí. In: *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy, 2015 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/brundibar-v-podani-ruskych-deti>

V ostravských ulicích kraluje folklór bez hranic. In: *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy, 2011 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/v-ostravskych-ulicich-kraluje-folklor-bez-hranic>

Výstava Soudobý Volgograd ve vestibulu radnice. In: *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy, 2013 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/vystava-soudoby-volgograd-ve-vestibulu-radnice>

c) Školství

Студентки из Чехии полюбили Волгоград. In: *ВГСПУ | Волгоградский государственный социально-педагогический университет* [online]. Волгоград: Волгоградский государственный социально-педагогический университет, 17.10.2011 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://vgpu.org/node/834>

Высшие школы Волгограда и Чехии будут продолжать сотрудничество. In: *Новости Волгоград-ТРВ*. [online]. Волгоград: Государственный интернет-

канал «Россия», 07.02.2008 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.volgograd-trv.ru/news.aspx?id=470>

RUSKO - Stipendia prostřednictvím Asociace absolventů. In: *Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava* [online]. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://www.vsb.cz/info/?&reportId=22929&lang=cs>

Partnerské univerzity Erasmus+: Seznam univerzit. Ostrava, 2016. Dostupné také z: http://dokumenty.osu.cz/osu/erasmus/smlouvy-erasmus-12_2016.pdf

Spolupráce Lékařské fakulty se zahraničím. *Lékařská fakulta OU* [online]. Ostrava: Lékařská fakulta, 2017 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://lf.osu.cz/partnerske-univerzity/>

ПРОКОПЮК, Mariya. *Volgogradská sociálně-pedagogická univerzita minulost a současnost* [online]. Plzeň, 2016 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/24417/1/BP-Prokopyuk.pdf>. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Vedoucí práce Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.

ШУБИНА, Анна. Выпускники ВГМУ съехались со всего мира. *Аргументы и Факты: Нижнее Поволжье*. 2012, **35**(41), s. 6. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.vlg.aif.ru/obrazovanie/vuzi/69930>

d) Průmysl, obchod, doprava a cestování

В Волгограде откроется центр по выдаче виз в Европу. In: *Аргументы и Факты: новости и события дня в Волгограде и Волгоградской области* [online]. Волгоград: ООО «Волгостор», c2016. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z:

http://www.vlg.aif.ru/society/details/volgograd_otkroetsya_centra_po_vydache_viz_v_evropu

Чехия из Волгограда. In: *Пегас Туристик Волгоград: официальный сайт* [online]. Pegasvolgograd.ru, c2017 [cit. 2017-06-30]. Dostupné z: <http://pegasvolgograd.ru/czech>

В Волгограде продают проездные с «Татрой». In: *Аргументы и Факты: новости и события дня в Волгограде и Волгоградской области* [online]. Волгоград: ООО «Волгостор», c2016 [cit. 2017-06-29]. Dostupné z: <http://www.vlg.aif.ru/society/details/387248>

Торжественное открытие автосалона Skoda АГАТ Виктория в Волгограде. In: *Авто Волгограда* [online]. Волгоград: Авто Волгограда, 2011 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://avtovolgograda.ru/otkrytie-avtosalona-skoda-agat-viktoriya/>

ПИГМЕНТЫ ФИРМЫ «PRECOLOR A.S.» (ЧЕХИЯ) НЕОРГАНИЧЕСКИЕ. *ИСТР* [online]. ООО "ИСТР", c2013-2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.dvin-volgograd.ru/catalog/k-2869503-pigmenty_firmy_precol_a_s_chekhiya_neorganicheskiye

Ресторан Чешский Двор. In: *PRO34* [online]. Информационная служба "ПроДвижение", 2013 [cit. 2017-06-30]. Dostupné z: http://pro34.ru/cm/restoratsiya/c/cheshskiy_dvor/menyu9/

Волгоградская область и Чехия расширяют сотрудничество. In: *ВолгаПромЭксперт: промышленность - экономика - бизнес* [online]. Волгоград: ООО "ВолгаПромЭксперт", 2011 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.vlg.volpromex.ru/news-volgograd/volgogradskaya-oblast-i-chekhiya-rasshiryayut-sotrudnichestvo.html>

Волгоградская область усиливает внешнеторговые связи. In: *Все для Вас* [online]. Волгоград: Все для Вас-Пресс-В, 2011 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://news.vdv-s.ru/business/?news=221656>

Чехия и Волгоградская область будут искать новые сферы для инвестиций. In: *Все для Вас* [online]. Волгоград: Все для Вас-Пресс-В, 2006 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://realty.vdv-s.ru/news/?news=9456>

Промсвязьбанк и компания VFS Global запустили совместный федеральный проект по открытию сервисно-визовых центров. In: *Промсвязьбанк: коммерческий банк* [online]. ПАО «Промсвязьбанк», 2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.psbank.ru/Bank/Press/News/2016/06/8-01>

АМОЧАЕВА, Юлия. Чехия и Волгоградская область: взаимовыгодное сотрудничество? In: *Банки Волгограда: кредиты, ипотека, банки в Волгограде, потребительский кредит* [online]. Волгоград: Ругион Медия, 2008 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: http://dengi.v1.ru/text/news_fin/26187-print.html

ГРЕБЕННИКОВА, Ульяна. Чехия предложила Волгоградской области сотрудничество в транспорте. In: *РИА Новости* [online]. Сочи: МИА «Россия сегодня», с2017 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <https://ria.ru/economy/20150202/1045569066.html>

ГРЕБЕННИКОВА, Ульяна. Между Прагой и Волгоградом может появиться прямое авиасообщение. In: *РИА Новости* [online]. МИА «Россия сегодня», с2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://ria.ru/economy/20150203/1045771667.html>

ДАНИЛОВ, Глеб. Импортзамещение на 100%. Волгоградская компания выходит на мировой уровень. *Аргументы и Факты: Нижнее Поволжье* [online]. 2016, **39**(26), s. 16 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: http://www.vlg.aif.ru/society/details/importozameshchenie_na_100_volgogradskaya_a_kompaniya_vyhodit_na_mirovoy_uroven

ШЕРЕМЕТЬЕВА, Инна. В Волгограде открывается визовый центр Греции и Чехии. In: *Новости Волгограда: Комсомольская Правда в Волгограде* [online]. Волгоград: ООО "Комсомольская Правда в Волгограде", 2016 [cit. 2017-06-25]. Dostupné z: <http://www.volgograd.kp.ru/daily/26564/3580585/>

ЯЩЕНКО, Вячеслав. В Волгограде открылся I Международный деловой российско-чешский экономический форум. In: *Кавказский Узел* [online]. Moskva: ООО "МЕМО", 2006 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/104518/>

Rusko-česká podnikatelská mise: Development Newsletter!!!. Ostrava, 2011. Dostupné také z: <http://www.ostrava.cz/cs/podnikatel-investor/ke-stazeni/development-newsletter/2011/cervenec-srpen-2011>

Obchodu s tramvajemi do Ruska pomáhá europoslanec Vladimír Remek. In: *I-RU.CZ - Informační a podnikatelský systém i-RU.CZ* [online]. Zbýšov: RONA International CZ, c2001-2017 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.irucz.ru/cz/zpravy/1-/102-ceska-republika/10208-/-/100-finance/7689-obchodu-s-tramvajemi-do-ruska/>

Rusko: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. In: *BusinessInfo.cz* [online]. CzechTrade, c1997-2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rusko-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-19086.html#sec2>

Produkty. *PRECHEZA a. s.* [online]. Přerov: PRECHEZA [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://www.precheza.cz/produkty/>

RVHP: východ sobě. In: *Euro.cz* [online]. Mladá fronta, c2017 [cit. 2017-06-30]. Dostupné z: <http://www.euro.cz/byznys/rvhp-vychod-sobe-900808>

Tramvaje pro Volgograd. In: *Dodavatel tramvají PRAGOIMEX a. s.* [online]. PRAGOIMEX [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.pragoimex.cz/page/tramvaje-pro-volgograd-22>

TREJBAL, Václav. *Význam ekonomické dimenze ve vztazích ČR a Ruska* [online]. Praha, 2010 [cit. 2017-06-30]. Dostupné z: <https://vskp.vse.cz/eid/24813>. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.

e) Historie a významná výročí

Волгоград придут поздравить несколько десятков делегаций. In: *Все для Вас* [online]. Волгоград: Все для Вас-Пресс-В, 01.09.2006 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://news.vdv-s.ru/society/?news=9117>

Volgograd a Ostrava podepsaly dohodu. In: *I-RU.CZ - Informační a podnikatelský Systém i-RU.CZ* [online]. Zbýšov: RONA International CZ, c2001-2017 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.irucz.ru/cz/zpravy/1-/114000000000-ruska-federace/114003000000-jizni-fo/114003013000-volgogradska-oblast/410-regionalni-spoluprace/18381-volgograd-a-ostrava-podepsaly/>

Exhibition: From Stalingrad to Prague. In: *GUE/NGL* [online]. PE-EP, c2013 [cit. 2017-06-30]. Dostupné z: http://www.guengl.eu/group/delegation_news/from-stalingrad-to-prague-an-international-historical-exhibition

f) Ostatní, nezařazeno

Каталог Русских центров. *Русский мир: информационный портал фонда "Русский мир"* [online]. Москва: Фонд "Русский мир", c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.ruskiymir.ru/rucenter/catalogue.php>

Численность населения Российской Федерации по муниципальным образованиям. Москва, 2016. Dostupné také z: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/publications/catalog/afc8ea004d56a39ab251f2bafc3a6fce

O společnosti. *Rieger-Kloss* [online]. Krnov: RIEGER-KLOSS [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.rieger-kloss.cz/index.php/o-spolecnosti/historie>

Úvod. *Česko - ruská společnost, z. s.* [online]. Česko - ruská společnost, c2017 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.spnv.cz/index.php?nid=9560&lid=cs&oid=1989113>

Sonáta měsíčního svitu srovnala střed Coventry se zemí. In: *ČT24.cz* [online]. Praha: Česká televize, 2010 [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1304454-sonata-mesicniho-svitu-srovnala-stred-coventry-se-zemi>

Počet obyvatel ve správním obvodu Statutárního města Ostravy. *Ostrava* [online]. Ostrava: Magistrát města Ostravy [cit. 2017-05-25]. Dostupné z: <https://www.ostrava.cz/cs/urad/hledam-informace/aktualni-informace/pocet-obyvatel-ve-spravnim-obvodu-statutarniho-mesta-ostravy>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A DOKUMENTŮ

ПРИЛОЖИЕ

ТЕМАТИЧЕСКИЙ РУССКО-ЧЕСКИЙ СЛОВАРИК

администрация (города)	vedení, správa (města)
встреча	setkání
города-побратими, породнённые города	partnerská města
город-герой	město-hrdina
(международное) движение	(mezinárodní) hnutí
договор	smlouva
дружба	přátelství
дружественный	přátelský
глава	vedoucí, vůdce
замглавы	zástupce vedoucího, vůdce
гостеприимный	pohostinný
зарубежный, иностранный	zahraniční
земляк, землячка	rodák, krajan; rodačka, krajanka
международный, межнациональный, интернациональный	mezinárodní
межмуниципальный	meziměstský, meziobecní
мероприятие	akce
мэр	primátor, starosta
обмен	výměna
общество (дружбы)	společnost, sdružení, spolek (přátel)
отношение, связь	vztah
побратимство	partnerství (měst)
побратимский	partnerský
поддержать/поддерживать	podpořit/podporovat
поддержка	podpora
поездка	cesta, zájezd
посол	velvyslanec
приём (к мэру)	recepce, slavnostní přijetí hostů (u primátora, starosty)
промышленность	průmysl
промышленный	průmyslový
рынок	trh
событие	událost
соглашение	dohoda
сотрудничество	spolupráce
торжественный	slavnostní
укрепить/укреплять	upevnit/upevňovat
визит	návštěva
волгоградец	obyvatel Volgogradu

V tomto slovníku je věnována pozornost především těm slovům, která se v ruském a českém jazyce liší. Z tohoto důvodu v tabulce nejsou zařazena slova jako například клуб – klub nebo взаимный – vzájemný, ačkoli se tato slova ve zdrojích vyskytovala. Slova v závorkách upřesňují kontext, v němž bylo slovo použito.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

*Obr. 1: Volgogradské varhany. Пресс-служба правительства Волгоградской области.
Dostupné z: <http://www.vlg.aif.ru/culture/art/943316>*

Obr. 2: Tatjana Teslja. AuФ. Dostupné z: <http://www.vlg.aif.ru/culture/art/70416>

Obr. 3: Tramvaj v ostravských barvách v zastávce 'Мамаев курган'

Obr. 4: Tramvaj Tatra T3 v zastávce "ТРК Европа"

Obr. 5: Vitrína v Muzeu Stalingradské bitvy (Музей-панорама “Сталинградская битва”) s praporem SČSP a ostravským darem - zdobnou dýmku.

ПОДАРКИ ОТ ПОБРАТИМОВ, ХРАНЯЩИЕСЯ В КРАЕВЕДЧЕСКОМ МУЗЕЕ

КЕМИ, ФИНЛЯНДИЯ

Гигантская зажигалка

ЧИНАЙ, КИТАЙ

Блюдо

КЕЛЬН, ГЕРМАНИЯ

Тарелка

ХЕЙМНИЦ, ГЕРМАНИЯ

Металлический рыцарь

КОВЕНТРИ, АНГЛИЯ

Статуэтка ягуара

ТУРИН, ИТАЛИЯ

Статуэтка тура

ОСТРАВА, ЧЕХИЯ

Декоративная кирка и панно

ХЕЙМНИЦ, ГЕРМАНИЯ

Декоративное панно

ХИРОСИМА, ЯПОНИЯ

Бронзовые журавлики

МАДРАС, ИНДИЯ

Декоративная тарелка

ХИРОСИМА, ЯПОНИЯ

Куклы император и императрица

ХИРОСИМА, ЯПОНИЯ

Куклы из комнаты девочки

Obr. 6: Dary od partnerských měst Volgogradu. AuФ / ХОДУНОВА, Олеся.

Dostupné z: <http://static1.repo.aif.ru/1/d0/699460/4f47c4fd3c9110bc8b268fd3ccae26f2.jpg>

Obr. 7: Fotografie autorů sborníku Давайте дружить городами

*Obr. 8: Tereziánská opera zazněla po 72 letech v Ostravě. URBAN, J. Dostupné z:
<http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/aktualne/brundibar-v-podani-ruskych-deti>*